

Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelma 2025–2027 Talousarvio 2025

Julkaisija:

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Poratie 5 A, 90140 Oulu

puhelin 040 685 4000

kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi

www.pohjois-pohjanmaa.fi

Kannen kuvat: Pohjois-Pohjanmaan liitto

Oulu 2024

Sisältö

1 Maakuntajohtajan katsaus.....	4
2 Pohjois-Pohjanmaan näkymät.....	5
3 Strategiset tavoitteet 2025–2027.....	10
4 Toiminta ja tavoitteet.....	12
4.1 Luottamushenkilöhallinto.....	12
4.2 Maakuntajohtajan toimintayksikkö.....	13
4.3 Maakunnan kehittäminen ja rahoitus.....	15
4.4 Maakunnan suunnittelu ja osaaminen.....	24
4.5 Hallinto.....	34
5 Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025–2027.....	36
5.1 Yleisperustelut.....	36
5.2 Talousarvioasetelma perusteluineen vuodelle 2025 ja sitovuustaso.....	37
5.3 Henkilöstösuunnitelma 2025–2027.....	38
Talousarviotaulukot vuodelle 2025 ja suunnitelma vuosille 2025–2027.....	40
Jäsenkuntien maksuosuudet.....	44

Hyväksytty maakuntavaltuustossa xx.xx.2024 § xx

1

Maakuntajohtajan katsaus

Pohjois-Pohjanmaan toimintaympäristössä on edelleen turbulenssia. Olemme osa geoblokkien maailmaa, jossa Pohjois-Suomi näyttäytyy globaalin geostrategian polttopisteenä. Riippuvuutta Venäjältä ja Kiinasta vähennetään investoimalla uusiutuvaan ja puhtaaseen energiaan sekä vihreään siirtymään ja energiaintensiiviseen teollisuuteen. Pohjois-Pohjanmaalla on tässä paljon pelissä ja suuria mahdollisuuksia näköpiirissä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa aluekehittämisestä koko maakunnassa. Perinteisesti aluekehitys kattaa julkiset ja yksityiset investoinnit, osaamisen, työvoiman saatavuuden ja saavutettavuuden. Toimintaympäristön muutokset tuovat uudenlaisia haasteita kaikkeen tekemiseen. Keskeinen kysymys on, millaisia alueellisen kehittämisen mahdollisuuksia uusi maailman tilanne tarjoaa pohjoisen infrastruktuurin, energian, teollisuuden ja palveluiden kehittämislle paikallisesti ja EU:n tasolla.

Pohjois-Pohjanmaan liitossa panostetaan osaavaan ja innostuneeseen tekemiseen. Sen kulmakiviä ovat yhteiset arvot, selkeä visio ja strategia sekä uudistuva johtaminen ja toimintakulttuuri. Kaiken keskiössä on osallistaminen ja tiivis vuoropuhelu sidosryhmien kanssa. On tärkeää jatkaa luottamuksellista yhteistyötä uusien luottamushenkilöiden ja henkilöstön kesken.

Maakunnan kunnat valmistelevat ja toimeenpanevat merkittäviä uudistuksia tiukoissa kuntatalouden raameissa. Vuonna 2025 kunnille siirtyy valtion työllisyyspalvelut. Kuntien talouden näkymiä hämärtää valtionosuuksien kokonaisuudistus ja esimerkiksi hyvinvointialueen palveluverkko- ja kiinteistöratkaisut. Pohjois-Pohjanmaan liitto tukee kuntia uudistuksissa tilasto- ja asiantuntijatiedolla sekä kuntayhteistyöllä.

Pohjois-Pohjanmaa toimii Pohjois-Suomen neuvottelukunnan puheenjohtajana vuonna 2025. Maakunnan edunvalvonnassa painotetaan kansanedustajatapaamisia ja vaikuttamista hallitusohjelman toimenpiteisiin. Vuoden 2025 konkreettiset tavoitteet liittyvät mm. Pohjoisen Suomen ohjelman toimenpiteisiin, Liminka–Oulu-kaksoisraideinvestoinnin varmistamiseen ja EU:n seuraavan alue- ja rakennepolitiikan ennakkovaikuttamiseen. Komissio valmistelee esitystä koheesio-politiikasta ja sen rahoitustasosta kesällä 2025 julkistettavaan EU:n monivuotiseen rahoitussuunnitelmaan. Vaikuttamisen tavoitteet ohjaavat myös Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston ja CPMR:n toimintoja.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa 2025 toimintatulot vähenevät -410 645 euroa (-7 %) ja toimintamenot -393 756 euroa (-6,5 %) suhteessa edellisen vuoden talousarvioon. Kuntien jäsenmaksutulot kasvavat +71 019 euroa (+1,9 %). Korotus ei kata kustannusten nousua, jonka vuoksi menoja on sopeutettu. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liiton kehittämisrahastosta katetaan hankkeiden omarahoitusosuuksia 240 858 euroa.

Oulussa 5.9.2024

Jussi Rämetsä
maakuntajohtaja

2 Pohjois-Pohjanmaan näkymät

Nettomaahanmuutto ennätystasolla

Pohjois-Pohjanmaa on ollut niitä harvoja maakuntia, joiden asukasluku on kasvanut vuosittain useiden vuosikymmenien ajan. Vuonna 2023 Pohjois-Pohjanmaan väkiluku oli 418 205 asukasta, mikä on 1 662 asukasta enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Viime vuosina Pohjois-Pohjanmaan väestönkasvu on muodostunut yksinomaan nettomaahanmuutosta. Nettomaahanmuutto saavutti jälleen uuden ennätysten vuonna 2023 nousten 2 939 henkilöön. Tämä oli lähes kaksinkertainen verrattuna edelliseen ennätykseen, joka oli 1 638 henkilöä vuodelta 2022. Maakuntien välisen muuton osalta Pohjois-Pohjanmaa on ollut 2010-luvulla nettomenettäjä, jota on paikannut nettovoitto maahanmuutossa. Vuosina 2015–2018 yli 1 000 hengen vuosittainen nettotappio maakuntien välisessä muutossa ylitti positiivisen nettomaahanmuuton useilla sadoilla joka vuosi.

Vuonna 2019 maakuntien välisen muuton tappio kuitenkin aleni ja kokonaisnettomuutto kääntyi positiiviseksi. Vuonna 2022 maakuntien välinen

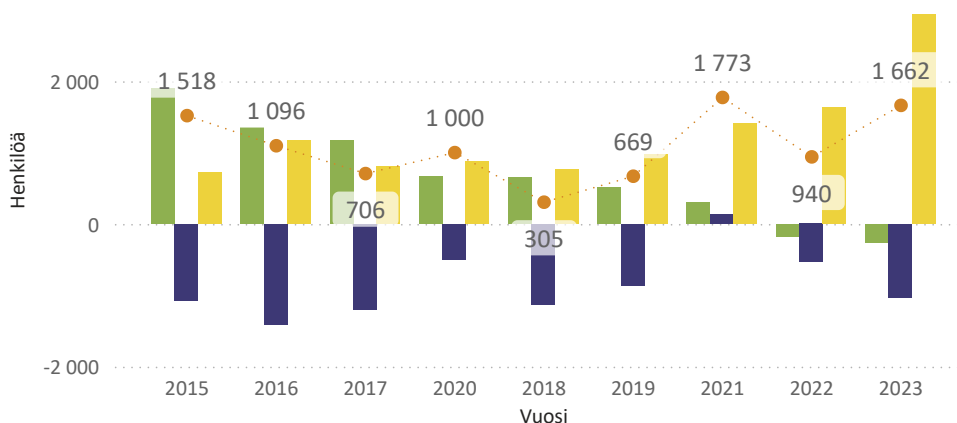
nettomuutto kääntyi jälleen negatiiviseksi yli 530 asukkaan verran. Vuonna 2023 maakuntien välinen nettomuutto oli 1 030 henkilön verran negatiivinen jatkaen siten edellisen vuoden kehitystä.

Syntyneiden määrän lasku jatkui Pohjois-Pohjanmaalla. Vuonna 2023 maakuntaan syntyi 3 673 lasta. Alle 4 000 lasta oli syntynyt Pohjois-Pohjanmaalla vain vuonna 2019 viimeisen 30 vuoden aikana, mutta nyt näin on käynyt jo kahtena vuotena peräkkäin. Kuolleiden määrä nousi vastaavasti ensimmäisen kerran yli 4 000 vuonna 2022. Kuolleiden määrä laski hieman vuonna 2023, mutta ylitti syntyneiden määrän, joten luonnolliseksi väestönlisäykseksi muodostui Pohjois-Pohjanmaalla nyt toisena perättäisenä vuotena negatiivinen luku, -264 (-170 vuonna 2022).

Pohjois-Pohjanmaan kunnista väestö kasvoi Lumijoella (+45 asukasta), Oulussa (+2 785 asukasta), Kempeleessä (214 asukasta), Pyhännällä (+11 asukasta), Ylivieskassa (76), Nivalassa (+35 asukasta) ja Kalajoella (37 asukasta). Muissa maakunnan 23

Väestökehityksen osatekijöiden muutokset Pohjois-Pohjanmaalla

● Luonnollinen väestönlisäys ● Kuntien välinen nettomuutto ● Nettomaahanmuutto ● Kokonaismuutos

Lähde: Tilastokeskus, väestörakenne

kunnassa väestön määrä väheni. Eniten väkiluku aleni Taivalkoskella (-94 asukasta), Siikalatvalla (-98 asukasta), Haapajärvellä (-129 asukasta) sekä Haapavedellä (-118 asukasta).

Seuduittain tarkasteluna väestönkasvu oli viime vuosien tapaan voimakasta Oulun seudulla. Alueen väestö kasvoi 2 938 asukkaalla (+1,1 prosenttia). Hienoiseen väestönkasvu ylsi viime vuonna myös Ylivieskan seutu, (+0,1 prosenttia). Muualla maakunnassa väkiluku väheni. Eniten väestö väheni Haapavesi-Siikalatvan seudulla (-1,5 prosenttia). Koillismaan, Oulunkaaren ja Raahen seuduilla väestö väheni yli yhden prosentin verran. Nivala-Haapajärven seudulla asukasluvu pieneni 0,9 prosenttia.

Työttömyys kasvussa

Työttömyys Pohjois-Pohjanmaalla on ollut vuoden 2024 alkupuoliskolla joka kuukausi korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2024 alkukuukausina työttömiä oli yli 2 000 enemmän kuin vuotta aiemmin, mutta toukokuusta lähtien ero edelliseen vuoteen on kaventunut. Heinäkuussa 2024 työttömiä työnhakijoita oli Pohjois-Pohjanmaalla yhteensä noin 24 000, mikä on 1 400 työtöntä työnhakijaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömien osuus työvoimasta oli vuoden 2024 tammi-heinäkuussa keskimäärin 11,9 prosenttia, mikä on 0,9 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana ajanjaksona. Koko maan työttömien osuus

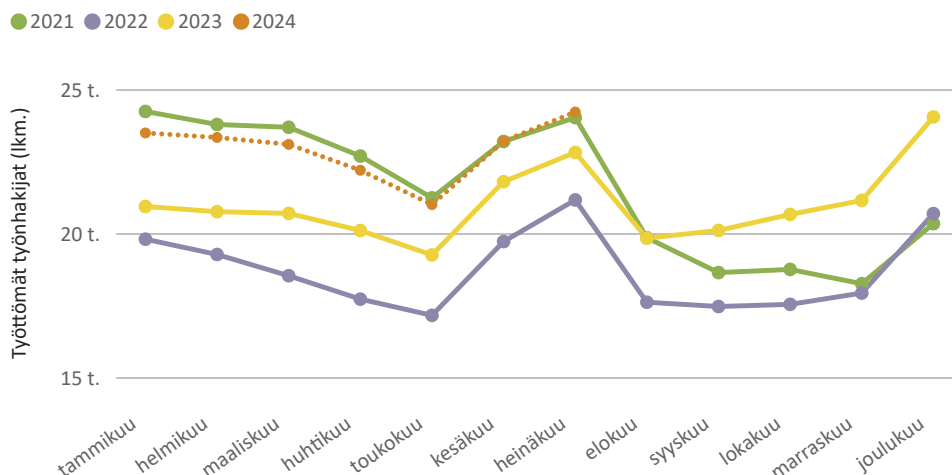
työvoimasta oli vuoden 2024 tammi-heinäkuussa keskimäärin 10,7 prosenttia.

Lomautettuja oli Pohjois-Pohjanmaalla vuoden 2024 tammi-heinäkuussa keskimäärin noin 2 500, mikä on 500 lomautettua enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana ajanjaksona keskimäärin. Vuonna 2024 lomautettujen määrä oli korkeimmillaan alkuvuodesta ja lomautettujen määrä on pudonnut tammikuusta heinäkuuhun peräti 1 600 henkilöllä. Lyhennettyä työviikkoa on tehnyt kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa keskimäärin 820 henkilöä, kun edellisenä vuonna tammi-helmikuussa lyhennettyä työviikkoa teki keskimäärin 480 henkilöä.

Työttömiä miehiä oli vuoden 2024 heinäkuussa yli 13 000, kun taas työttömiä naisia oli noin 11 200. Vuoden 2024 tammi-heinäkuun aikana miesten työttömyys on ollut keskimäärin 1 4010 työttömän työnhakijan verran korkeammalla tasolla kuin edellisenä vuonna vastaavana ajanjaksona. Naisten osalta vastaava luku on 615 työtöntä työnhakijaa enemmän. Kuluvan vuoden aikana miesten työttömyys on ollut keskimäärin 11 prosenttia ja naisten työttömyys seitsemän prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin.

Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli tammi-heinäkuussa 2024 keskimäärin 3 500 henkilöä, mikä on 12 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona keskimäärin. Yli 50-vuo-

Työttömien työnhakijoiden määrä Pohjois-Pohjanmaalla

Lähde: Työnvälitystilasto, Työ- ja elinkeinoministeriö

tiaitten työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2024 tammi-heinäkuussa keskimäärin 7 050 henkilöä, mikä on 8,6 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin samana ajanjaksona keskimäärin. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita työnhakijoita oli tammi-heinäkuussa 2024 keskimäärin kuukaudessa noin 7 880 henkilöä, mikä on peräti 1 360 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin vastaavana ajanjaksona keskimäärin. Pohjois-Pohjanmaalla oli heinäkuussa 2024 yhteensä 8 300 pitkäaikaistyötöntä, viimeksi pitkäaikaistyöttömien määrä oli yhtä korkealla tasolla vuosina 2015–2016. Ulkomaisten työttömien määrä oli vuoden 2024 tammi-heinäkuussa keskimäärin noin 1 390 henkilöä, missä on kasvua 10 prosenttia vuoden 2023 vastaavasta ajanjaksosta.

Pohjois-Pohjanmaan suhdanteet alamaissa – poikkeuksena matkailu

Pohjois-Pohjanmaan klustereista vain laajan matkailuklusterin liikevaihto on kehittynyt tasaisesti viime vuosina. Vuonna 2023 matkailuklusterin liikevaihto kasvoi 9,8 prosenttia. Kasvu jatkui vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä, jolloin kasvua kertyi 7,5 prosenttia. Huhti-toukokuussa matkailuklusterin liikevaihto kuitenkin laski muutaman prosentin verrattuna edelliseen vuoteen.

Muiden klustereiden osalta kehitys oli pääosin laskusuhdanteista vuonna 2023 aikana. Pohjois-Pohjanmaan sähkö- ja energiateknologiaklusterin

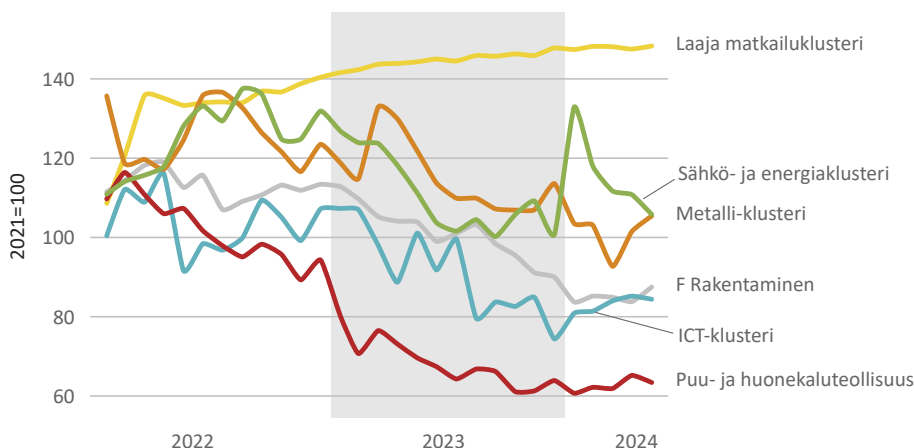
liikevaihto oli vuoden 2024 alkupuoliskolla noin viisi prosenttia alemmalla tasolla edellisvuoteen verrattuna, vain tammikuu teki tähän poikkeuksen. Vuoden 2024 tammi-toukokuun ajanjaksolla metalli-, ICT- ja puuklusterit (puutuote- ja huonekaluteollisuus) sekä rakentamisen toimiala osoittivat piristymisen merkkejä. Vuosimuutosprosentit olivat kuitenkin yhä negatiivisia. Puu-, metalli- ja ICT-klustereiden sekä rakentamisen toimialan liikevaihdot laskivat kullakin vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneellä noin viidenneksen edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Huhti-toukokuussa 2024 puu- ja ICT-klustereiden liikevaihdot olivat alle kymmenen prosenttia alemmalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Metalliklusterin ja rakentamisen toimialan liikevaihdot supistuivat huhti-toukokuussa 12–14 prosenttia vuodentakaisesta.

Pohjois-Pohjanmaan klustereista heikointa henkilöstömäärien kehitys on ollut puuklusterin kohdalla. Vuoden 2024 alussa puuklusterin henkilöstömäärä oli laskenut noin 30 prosenttia vuodesta 2021. Puuklusteriin läheisesti liittyvän rakentamisen toimialan henkilöstömäärä on vähentynyt lievemmin, toimialan henkilöstömäärä on pudonnut vuodesta 2021 noin kymmenen prosenttia alkuvuoteen 2024.

Vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä puuklusterin henkilöstömäärä väheni 21,5 prosenttia vuodentakaisesta. Huhti-toukokuussa lasku hidastui ja oli noin 17 prosenttia vuoden takaiseen nähden.

Pohjois-Pohjanmaan suhdannekehitys - liikevaihto

Kausitasoitettu sarja

Lähde: Asiakaskohtainen suhdannepalvelu, Tilastokeskus

Rakentamisen toimialalla henkilöstömäärä laski 11,9 prosenttia vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä ja noin seitsemän prosenttia huhti-toukokuussa verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen. Vuonna 2023 henkilöstömäärä kasvoi hieman metalli- ja ICT-klustereissa. Kuitenkin vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä molempien klustereiden henkilöstömäärä laski yli kolme prosenttia edellisvuodesta. Huhti-toukokuussa metalliklusterin lasku hidastui yhteen prosenttiin, kun taas ICT-klusterin henkilöstömäärän lasku kiihtyi runsaaseen viiteen prosenttiin verrattuna vuotta aiempaan ajanjaksoon. Vuonna 2023 Pohjois-Pohjanmaan sähkö- ja energiateknologiaklusterin henkilöstömäärä väheni 0,9 prosenttia vuodentakaisesta. Vuoden 2024 alussa henkilöstömäärän lasku jatkui, ollen noin kolme prosenttia vuodentakaisesta alemmalla tasolla. Seurattavista klustereista vain laajan matkailuklusterin henkilöstömäärä kasvoi vuoden 2024 alkupuolella. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kasvu oli 1,4 prosenttia ja huhti-toukokuussa hieman yli prosentin edellisvuoteen verrattuna.

Kuntien talous tiukkenee

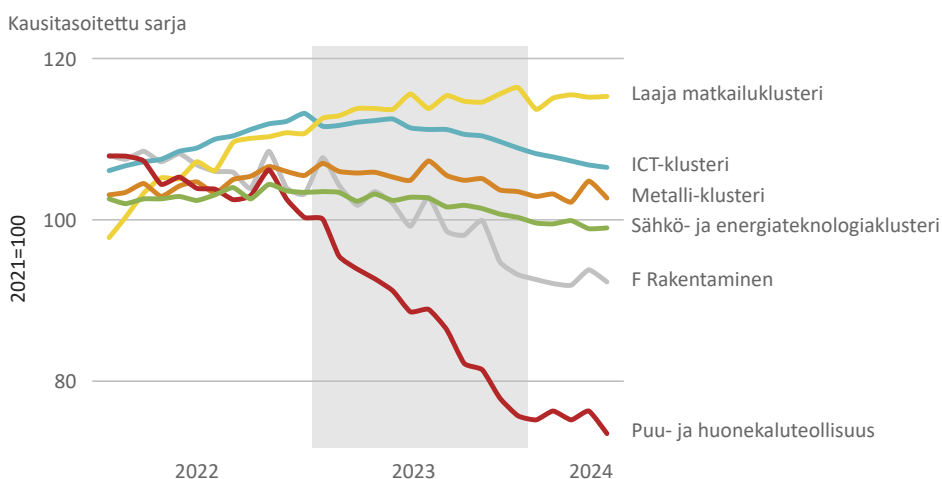
Vuodelle 2024 kaikkien Pohjois-Pohjanmaan kuntien tuloveroprosentit muuttuivat, sillä kuntien tuli määrätä ne lähimpään prosenttiyksikön kymmenyksen. Aitoja veromuutoksia, eli enemmän kuin vain pyöryksen verran, toteutettiin 12 kunnassa, jotka kaikki olivat veronkorotuksia. Lähes yhden prosent-

tiyksikön tuloveroprosenttiaan nosti Pyhäntä (+0,89 prosenttiyksikköä), 0,64 prosenttiyksikön noston suorittivat Oulainen, Kärsämäki ja Pudasjärvi. Yli puoli prosenttiyksikköä (0,54) tuloveroan nostivat Nivala, Tyrnävä, Lumijoki ja Utajärvi. Haapajärven tulovero nousi 0,49 prosenttiyksikköä.

Maakunnan korkeimmat kunnallisveroprosentit vuodelle 2024 ovat Ylivieskalla (10,3 prosenttia) ja Haapajärvellä (10,2 prosenttia). Tasan kymmenen prosentin kunnallisveroprosentin omaavia kuntia ovat Oulainen ja Merijärvi. Tuloveroprosentti on alle kahdeksan prosenttia kuudessa maakunnan kunnassa, alhaisin prosentti on Kuusamossa, 7,4 prosenttia. Tarkasteltaessa Manner-Suomen keskimääräisiä kunnallisveroprosentteja maakunnittain Pohjois-Pohjanmaa sijoittuu keskimääräisellä 8,35 tuloveroprosentilla maakuntien keskiarvoon. Manner-Suomen ääripäissä ovat korkeimman maakunnan kuntien keskimääräisen tuloveroprosentin Etelä-Savo, 9,17 prosenttia, ja matalimman veroprosentin Uusimaa, 6,03 prosenttia. Eroa Manner-Suomen korkeimman tuloveroprosentti on Halsuan (10,8) ja alhaisimman Kauniaisen (4,4) välillä on vuonna 2024 peräti 6,4 prosenttiyksikköä.

Valtionkonttorin keräämän tilinpäätösennusteen mukaan peräti 23 Pohjois-Pohjanmaan kuntaa arvioi tämän vuoden tilinpäätösennusteessaan vuosikatteen olevan positiivinen. Yhden Pohjois-Pohjanmaan kunnan tilinpäätösennustetta ei ollut saatavilla. Po-

Pohjois-Pohjanmaan suhdannekehitys - henkilöstömäärä

Lähde: Asiakaskohtainen suhdannepalvelu, Tilastokeskus

sitiivista tulosta kuluvalle vuodelle ennakoi kuitenkin vain seitsemän kuntaa, kun taas 22 kuntaa arvioi tuloksen painuvan miinukselle. Näistä yhdeksän kunnan kohdalla miinusta kertyisi yli 200 euroa asukasta kohti. Suurin osa tilinpäätösennusteen raportointeista kunnista arvioi tilikaudelle kertyvän alijäämää (22 kuntaa) ja ylijäämäistä tilikautta ennakoitiin vain seitsemän kuntaa. 18 kunnassa alijäämän arvioidaan ylittävän 100 euroa asukasta kohti. Lainakannan arvioidaan nousevan 22 kunnassa edellisvuoteen verrattuna, kun taas kuudessa kunnassa lainakannan arvioidaan alenevan. Yksi pohjoispohjalainen kunta ennakoi lainakannan pysyvän ennallaan.

Tilinpäätösennusteen mukaan lainakantaa alentaa eniten Haapajärvellä, jossa lainakanta alenee noin 900 euroa asukasta kohti. Seuraavaksi eniten lainakantaa vähentävät Pyhäntä, Sievi, Vaala ja Hailuoto, jotka leikkaavat lainaa yli 300 euroa asukasta kohti. Eniten lainakantaa lisäävät Reisjärvi, noin 1 500 euroa asukasta kohti, Kalajoki (+1 100 euroa asukasta kohti), Merijärvi (+890 euroa asukasta kohti) sekä Utajärvi, Pyhäjärvi ja Kempele (700–800 euroa asukasta kohti). Tilinpäätösennusteen mukaan Pohjois-Pohjanmaan kunnista korkein lainakanta vuoden 2024 lopussa olisi Reisjärvellä, yli 12 000 euroa asukasta kohti. Tämä on toiseksi suurin lainamäärä Suomessa; eniten lainaa asukasta kohti arvioi kertyvän Reisjärven naapurikunta Lestijärvi Keski-Pohjanmaalla, noin 18 000 euroa asukasta kohti.

Oulaisissa, Pyhäjärvellä, Haapajärvellä, Ylivieskassa ja Haapavedellä, arvioidaan lainamäärän olevan vuoden lopussa 8 000–7 000 euroa asukasta kohti. Yli 5 000 euroa asukasta kohti lainaa olisi ennusteen mukaan myös Raahessa, Muhoksella, Pyhännällä, Merijärvellä ja Utajärvellä. Alle 3 000 euroa asukasta kohti lainaa arvioidaan olevan Pyhäjoella (2 700 euroa), Siikajoella (2 400 euroa), Siikalatvalla (2 400 euroa), Sievissä (2 000 euroa), Vaalassa (1 600 euroa), Taivalkoskella (1 500 euroa) sekä Hailuodossa (1 300 euroa).

Elokuun loppuun mennessä kuluvan vuoden aikana Pohjois-Pohjanmaan kunnille on tilitetty verotuloja

hieman yli 644 miljoonaa euroa, mikä on 8,3 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kunnallisverotilitykset ovat olleet 11,2 prosenttia ja yhteisöverotilitykset 8,9 prosenttia alemmalla tasolla verrattuna edellisvuoden vastaavaan aikaan. Tammi-elokuun kiinteistöverotilitykset sen sijaan ovat kasvaneet 16,2 prosenttia viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Pohjois-Pohjanmaan kunnista vain Pyhännällä kunnallisverotilitykset ovat kasvaneet vuoden 2024 aikana, 0,8 prosenttia. Eniten kunnallisverotilitykset ovat alenneet Pyhäjoen (-16,9 prosenttia), Taivalkosken (-15,9 prosenttia) ja Kuusamon (-15,1 prosenttia) kunnissa verrattuna edelliseen vuoteen. Vähiten kunnallisverotilitykset ovat alenneet Lumijoen (-4,4 prosenttia) ja Oulaisten (-5,4 prosenttia) kohdalla.

Yhteisöverotilitykset ovat kasvaneet vain kolmessa maakunnan kunnassa: Raahessa (+51 prosenttia), Kalajoella (8,5 prosenttia) ja Haapajärvellä (7,1 prosenttia). Vähintään viidenneksen yhteisöverotilitykset ovat alenneet tänä vuonna kymmenen kunnan kohdalla, eniten Pyhäjärvellä (-33 prosenttia), Utajärvellä (-27 prosenttia) ja Sievissä (-26,5 prosenttia). Kiinteistöverotilitykset ovat tammi-helmikuun 2024 aikana kasvaneet eniten Siikajoen (138 prosenttia), Pyhäjoen (87,5 prosenttia), Reisjärven (60 prosenttia) ja Haapaveden (+51 prosenttia) kohdalla.

Kuntien tehtävät lisääntyvät vuonna 2025, merkittävimpana muutoksena työllisyyspalvelujen siirtyminen kuntien vastuulle ilman täysimääräistä rahoitusta. Kuntien taloutta haastaa myös työmarkkinatuen maksuosuuden korotus. Tämä kustannus korvataan osittain valtionosuuteen sisältyvän laajan työttömyyden kriteerin kautta, mutta korvaus tapahtuu viiveellä. SOTE-uudistuksen johdosta valtionosuuteen tehtävät vähennykset kasvavat vuodelle 2025. Suunnitelmissa on myös kuntien tehtävien ja veloitteiden vähennyksiä vuodelle 2025, mutta useimmat konkreettiset toimet ovat vielä sopimatta.

3

Strategiset tavoitteet 2025–2027

STRATEGISET TAVOITTEET - Poikkileikkaavina teemoina kansainvälisyys ja kokonaisturvallisuus			
Strateginen linjaus 2025: Maakunnan fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus			
Tavoite 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Pohjoinen porttina länteen	Pohjoisen ohjelman toimeenpanon edistäminen. Vaikuttamistyö eurooppalaiseen liikennepolitiikkaan sekä kansalliseen Liikenne12 -suunnitelmaan ja sen toimeenpanoon (Väylän investointiohjelma) maayhteyksien kehittämiseksi länteen sekä kytkeytymiseksi Ruotsin ja Norjan tie- ja raideverkkoon.	1) Pohjois-Pohjanmaan tavoitteiden sisältyminen Valtioneuvoston kanslian työskentelyyn ja päätöksentekoon. 2) TEN-T-kärkihankkeiden suunnitelmavalmiuden paraneminen. 3) Pohjoisen hankkeiden sisältyminen Väylän investointiohjelmaan.	Maakuntahallitus, maakuntajohtaja, suunnittelujohtaja, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Strateginen linjaus 2025: Kannattavan yritystoiminnan ja kilpailukyyn edellytykset			
Tavoite 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Osaajien Pohjois-Pohjanmaa	Eduvalvonnan ja ennakkoinnin kohdentuminen vastaamaan työvoiman tarvetta.	1) Ennakointitiedon hyödyntäminen eduvalvonnessa. 2) Teeman esilletuonti ALKE-keskustelussa ja aluekehittämisessä.	Maakuntajohtaja, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Innovaatiotoiminnan ja älykkään erikoistumisen kehittäminen erityisesti vihreässä siirtymässä ja vähäpäästöisessä energiassa	1) Maakunnan toimijoiden hankeaktivointi. 2) Vihreän siirtymän edistäminen Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman kautta. 3) Älykkään erikoistumisen strategian tarkastelu osana maakuntaohjelmaprosessia.	1) Infotilaisuudet rahoituksesta (lkm). 2) Rahoituksen kohdentuminen vihreään siirtymään. 3) Älykkään erikoistumisen strategia on integroitu osaksi uutta maakuntaohjelmaa.	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
TKI-toiminnan kehittäminen huomioiden kokonaisturvallisuus ja kaksikäytön mahdollisuudet	Hankerahoituksen kanavoituminen teemaan.	Teemaan kohdennettu hankerahoitus.	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakuntajohtajan toimintayksikkö.
Strateginen linjaus 2025: Euroopan unionin pohjoisten alueiden painoarvo ja siihen kohdistuva sääntely			
Tavoite 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Pohjoisten näkökulmien edistäminen kansainvälisissä verkostoissa ja päätöksenteossa	CPMR:n työryhmissä vaikuttaminen. Brysselin toimiston hyödyntäminen Pohjois-Pohjanmaan asioiden edistämisessä. Itämeren matkailustrategian koordinaatio sekä toimeenpano.	Vaikuttamistoimet EU-tason politiikkalinjauksiin. Jatkohankkeen turvaaminen vuosille 2025-2026.	Maakuntahallitus, maakuntajohtajan toimintayksikkö, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Vaikuttaminen 2028 alkavaan EU-rahoituskauteen	Toimiminen Pohjois-Suomen maakuntien puheenjohtajana. Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistyö. Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) yhteistyö. Itä- ja Pohjois-Suomen yhteistyö koskien EU-toimistoa.	Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston johtoryhmän sekä alue- ja rakennepolitiikan (ARP) ryhmän työskentely. Siirtymästrategian laatiminen Itäisen Suomen raja-alueille. Brysselin toimiston hyödyntäminen vaikuttamistyössä.	Maakuntajohtaja, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakuntajohtajan toimintayksikkö.

Strateginen linjaus 2025: Kuntien elinvoimaisuus ja uudistuminen			
Tavoite 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Kuntien tukeminen elinvoiman kehittämisessä ja edunvalvonnassa tunnistaen erilaisten kuntien tarpeet	Kuntien välisen taide- ja kulttuurialan yhteistyömallin ja verkostojen vahvistaminen. Kuntayhteistyön tiivistäminen: kuntajohtajakokoukset, seminaarit, kuntakierrokset, elinvoimaryhmän toiminta.	Toteutuneet kumppanuuspöydät. 1) Elinvoimaryhmän kokoukset neljä kertaa vuodessa. 2) Kuntajohtajakokousten lukumäärä. 3) Asiantuntija- ja yhteistyöfoorumit lukumäärä.	Maakuntajohtaja, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Maakunnan elinvoiman kasvattaminen ennakoivalla maankäytön- ja merialuesuunnittelulla	Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan toteutuksen edistäminen. Merialuesuunnitelman II vaiheen valmistelu.	Maakuntakaavan edistäminen. Annettujen lausuntojen lukumäärä. Merialuesuunnitelman 2.0 valmistuminen luonnosvaiheeseen.	Maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Strateginen linjaus 2025: Tulevaisuuden rakentaja ja tiedolla johtaja			
Tavoite 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Ennakoivan ja tietoperusteisen päätöksenteon tukeminen ja tiedon jakaminen	Tilanne- ja tulevaisuuskuvan säännöllinen päivittäminen. Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohteen ja kuntien välisen strategisen yhteistyösopimuksen toimeenpano ja yhteistyön tiivistäminen sopijaosapuolten kesken. Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuusskenaarioiden valmistelu.	1) Pohjois-Pohjanmaan suhdanneaineistojen ja -analyysin julkaiseminen kaksi kertaa vuodessa. 2) ALKE-keskusteluja tukevan tilanne- ja kehityskuvan laatiminen. 3) Pohjois-Pohjanmaan ennakkointiverkoston kokoontuminen neljä kertaa vuonna 2025. 1) Tilannekuvaseminaarin järjestäminen ja toimintakonseptin kehittäminen. 2) HYTE-neuvottelu keväällä 2025. 3) Kuntajohtajaforumit. Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuusskenaarioiden hyväksyminen maakuntahallituksessa.	Maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Maakunnan kehittämisen strategiset suuntaviivat	Maakuntaohjelman laatiminen yhteistyössä kuntien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa.	Maakuntaohjelman hyväksyminen maakuntavaltuustossa syksyllä 2025.	Maakuntahallitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Pohjoisen ohjelman vaikuttava toimeenpano alueellisesti	Työskentely Pohjoisen ohjelman neuvottelukunnassa.	Valmisteltujen toimenpide-esitysten toteutuminen.	Maakuntajohtaja, suunnittelujohtaja.
Strateginen linjaus 2025: Innostuneiden osaajien yhteisö			
Tavoite 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Johtamisen ja esihenkilötyön vahvistaminen	1) tulevaisuuskyvykkään organisaation toimintamallin luominen ja 2) organisaatiokulttuurin uudistaminen. 3) Valmentavan johtamisen käytänteiden luominen ja 4) esihenkilötyön vahvistaminen - henkilöstötyöpajat - esihenkilövalmennus - johtoryhmävalmennus.	Työelämän laatua mittaavien QWL-kyselyiden (3) tulokset: 1) QWL-indeksi (kaikki). Osa-alueindeksit: Johtaminen, esihenkilötoiminta, toimintakulttuuri, osaaminen, prosessit. Työelämän laadun itsearvostustekijät: 2) Päämäärät ja luovuus 3) Yhteenkuuluvuus ja identitetti 4) Fyysinen ja psyykinen turvallisuus Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tulokset 2025.	Maakuntajohtaja Maakuntajohtajan toimintayksikkö Vastuualuejohtajat
Työhyvinvoinnin ja organisaatiokulttuurin kehittäminen	1) tulevaisuuskyvykkään organisaation toimintamallin luominen ja 2) organisaatiokulttuurin uudistaminen. 3) Organisaation sisäisen yhteistyön lisääminen asiakasnäkökulma huomioiden. 4) Sisäisen viestinnän vahvistaminen: viestintäsuunnitelma osana strategiatyötä, henkilöstötyöpajat.	Työelämän laatua mittaavien QWL-kyselyiden (3) tulokset: 1) QWL-indeksi (kaikki) Osa-alueindeksit: Johtaminen, esihenkilötoiminta, toimintakulttuuri, osaaminen, prosessit. Työelämän laadun itsearvostustekijät: 2) Päämäärät ja luovuus 3) Yhteenkuuluvuus ja identitetti 4) Fyysinen ja psyykinen turvallisuus Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tulokset 2025.	Maakuntajohtaja Maakuntajohtajan toimintayksikkö Vastuualuejohtajat Henkilöstö

4

Toiminta ja tavoitteet

4.1 Luottamushenkilöhallinto

Kuntavaalit toimitetaan huhtikuussa 2025. Pohjois-Pohjanmaan liiton nykyinen maakuntavaltuusto jatkaa toimintaansa siihen saakka, kunnes kuntien uusista valtuutetuista valittu edustajainkokous valitsee uudet maakuntavaltuuston jäsenet kesällä 2025. Uusi maakuntavaltuusto nimeää uuden maakuntahallituksen ja tarkastuslautakunnan alkusyksyllä 2025. Jäsenkunnat vastaavat kuntien edustajainkokoukseen valitsemansa edustajan palkkioista ja luottamustoimen hoitamisesta aiheutuneista kustannuksista. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa kuntien edustajainkokouksen järjestämisestä aiheutuneista muista kustannuksista.

Pohjois-Pohjanmaan liiton ylintä päätösvaltaa käyttää maakuntavaltuusto, joka päättää liiton toiminnan tavoitteista ja taloudesta sekä keskeisimmistä liiton toimintaa ohjaavista ohjelmista ja suunnitelmista. Vuonna 2025 maakuntavaltuusto kokoontuu 3 kertaa. Uudelle maakuntavaltuustolle järjestetään perehdytystilaisuus ensimmäisen kokouksen yhteydessä.

Maakuntahallitus vastaa liiton käytännön toiminnasta ja hallinnosta sekä toteuttaa valtuuston aluekehitystyölle, alueiden käytön suunnittelulle sekä edunvalvonnalle asettamia tavoitteita. Maakuntahallitus osallistuu tiiviisti maakuntakaavoitusta, maakunnan kehittämistä ja edunvalvontaa koskevien asioiden valmisteluun.

Maakuntahallituksen kokouksia pidetään 10–12 kertaa vuonna 2025. Uuden maakuntahallituksen jäsenille järjestetään perehdytysseminaari, jonka lisäksi maakuntahallitus kokoontuu tarvittaessa erillisiin kehittämisen ja suunnitteluseminaareihin. Tarkastuslautakunta suorittaa liiton toiminnan ja talouden tarkastuksen arviointisuunnitelmansa pohjalta. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden, toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden sekä talouden tasapainotuksen toteutumisen arviointi sekä sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Tarkastuslautakunta pitää viisi kokousta vuonna 2025, ellei tarvetta ylimääräisille kokouksille ilmene. Tarkastuslautakunnan jäsenet osallistuvat tarvittaessa seminaareihin ja koulutuksiin.

Vuonna 2025 toimivat maakuntahallituksen ja maakuntajohtajan nimeämät ilmastotyön neuvottelukunta, järjestöneuvottelukunta, koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmä, maakuntakaavoituksen neuvottelukunta sekä matkailun kehittämistoimikunta. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa nuorisovaltuuston kahden kokouksen kustannuksista Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Pohjois-Suomen neuvottelukunta on Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Keski-Pohjanmaan sekä Kainuun maakuntien yhteinen yhteistyö- ja edunvalvontaelin, joka edistää Pohjois-Suomen yhteisiä asioita sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii vuonna 2025 Pohjois-Suomen neuvottelukunnan puheenjohtajana. Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii Pohjois-Savon liitto.

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa maakunnan yhteistyöryhmän toiminnasta. Vuonna 2025 pidetään kuusi kokousta. Maakunnan yhteistyöryhmän toimikausi on kunnallisvaalikausi. Vuoden 2025 syksyllä nimetään uusi maakunnanyhteistyöryhmä. Uuden maakunnan yhteistyöryhmän jäsenet nimeää maakuntahallitus.

Luottamushenkilöiden edustusvaroilla katetaan maakuntaliiton tilaisuuksien kuten maakuntapäivien ja kansainvälisen naistenpäivän vastaanoton kuluja. Lisäksi varaudutaan yhteistyökumppaneiden kanssa järjestettäviin seminaareihin ja tilaisuuksiin.

4.2 Maakuntajohtajan toimintayksikkö

Maakuntajohtajan alaisuudessa toimivan toimintayksikön tehtävät ovat HR-palvelut, kansainvälisten asioiden johtaminen ja koordinaatio sekä vaikuttajaviestintä. Toimintayksikön toimintakulut on kirjattu maakuntahallituksen kustannuspaikalle.

Kansainvälisyys

Kansainvälisyys edellyttää toimivia henkilösuhteita. Yhteydenpito ja toimivat suhteet uusiin EU-parlamentaarikkoihin ja Euroopan unionin valmistelijoihin luo pohjan EU-yhteistyölle.

Pohjois-Pohjanmaan tulee varmistaa tulevan EU-ohjelmakauden 2028–2034 onnistuminen ja siihen vaikuttaminen yhdensuuntaistamalla omaa toimintaansa ja laatimalla oma Euroopan Unionin tasoinen TKI-toiminnan tiekartta, joka sisältää innovaatio-toiminnan ja älykkään erikoistumisen kehittämisen vihreässä siirtymässä, puolijohdealalla ja mikroelektronikassa sekä vähäpäästöisessä energiassa mukaan lukien vetyekosysteemin kehittäminen. Maakunnan kilpailukyvyyn ylläpitäminen edellyttää EU:n teollisuuspolitiikan mahdollisuuksien parempaa hyödyntämistä ja maakunnan asemoitumista siinä. Panostukset puhtaan energian tuotantoon tulevat kasvamaan.

Energiaunionin toimiin sisältyvät uusiutuvan energian investoinnit ja vähähiiliset teknologiat, verkkoinfrastruktuurin ja varastointikapasiteetin kehittäminen sekä hiilidioksidin talteenotto, kuljetus ja varastointi. EU panostaa myös energiatehokkuustoimiin, energiajärjestelmän digitalisointiin ja vetyverkoston käyttöönottoon.

EU:n strateginen autonomia tarkoittaa EU:n oman kapasiteetin turvaamista ja keskittymistä kilpailukyvyyn vahvistamiseen kriittisillä aloilla. Kokonaisuuturvallisuus ja puolustusyhteistyö EU:ssa korostaa mm. kaksikäytön mahdollisuuksien huomioimista. Alueen teollista infrastruktuuria pitää vahvistaa, jotta luomme edellytyksiä niin uusille korkean teknologian startup-yrityksille kuin esimerkiksi fossiilivapaan teräksen tuotantoon. Osaavasta työvoimasta on tulossa pullonkaula, jota ei voida ratkaista ilman kansainvälisiä osaajia.

EU:n laajentuminen ja Ukrainan integroituminen EU:n jäseneksi tulee näkymään tulevalla EU-ohjelmakaudella. Se tulee vaikuttamaan EU:n eri politiikkoihin, kuten koheesioon ja maatalouteen. Pohjois-Pohjanmaan liiton on varauduttava näihin muutoksiin ja tarjottava yhteisiä ratkaisuja.

Yhteistyö Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa

Pohjoinen alue kytkee Suomen maayhteyksin Ruotsiin ja Norjaan. Pohjoisia alueita yhdistävää harva asutus, pitkä välimatka Euroopan kasvukeskuksiin ja kylmä ilmasto. Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin toimijat ovat merkittäviä Euroopan vihreän siirtymän ja digitalisaation edistämässä sekä Euroopan omavaraisuuden vahvistamisessa kriittisten ja strategisten raaka-aineiden ja mineraalien osalta. Pohjois-Suomi ja Pohjois-Ruotsi tuovat merkittävää lisäarvoa EU:n kasvulle ja kilpailukyvyille. Suomen hallituksen Pohjoisen ohjelman toimeenpano edellyttää strategista yhteistyötä Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden verkoston (NSPA) toimintaan. Harvaan asuttujen alueiden erityisasema on yksi alue- ja rakennepolitiikan tukien suuntaamisen kriteeri. NSPA-yhteistyössä edistetään yhteisiä intressejä kuten arktiset liikenneyhteydet ja energiaratkaisut.

Suomen ulkoministeriö on aloittanut toimet Suomen irrottautumiseksi Barentsin euroarktisesta yhteistyöstä vuoden 2024 loppuun mennessä. Pohjois-Pohjanmaan liitto on toiminut aktiivisesti Barentsin nuorisovaltuustossa, Barentsin alueneuvostossa sekä Barentsin matkailu- ja kulttuuriryhmissä. Liitto uudistaa ja tiivistää yhteistyötään Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan kanssa. Liitto lisää rajat ylittävää yhteistyötä ja näkyvyyttä yhteispuolisoimisissa aluetoimijoiden tapahtumissa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tekee kansainvälistä yhteistyötä CPMR:n Itämeren komissiossa. Sen jäsenalueet ovat Suomen lisäksi Ruotsista, Saksasta ja Virosta. Liitto toimii aktiivisesti Itämeren komission liikenne-, meri- sekä energia ja ympäristöryhmissä, merityöryhmän puheenjohtajana sekä Itämeren komission hallituksen varajäsenenä. Pohjois-Pohjanmaan liitto ei jatka vuonna 2025 Itämeren komission sihteeristön isäntämaakuntana. Aktiivista kansainvälistä ja EU-vaikuttamistyötä CPMR:n Itämeren komissiossa jatketaan.

EU päivittää tulevana vuonna makroaluestrategiansa, joista yksi on EU:n Itämeri-strategia. Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu päivitystyöhön CPMR:n Itämeren komissio EUSBSR taskuforesin työryhmän jäsenenä. Liitto osallistuu päivitystyöhön Itämeri-strategian matkailun politiikka-alueen koordinaattorina.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto ajaa seitsemän maakunnan etuja Brysselissä. Pohjois-Pohjanmaan liitto edistää maakunnan kansainvälistymistä ja tunnettua EU:ssa ja vaikuttaa EU-rahoitusmahdollisuuksiin toimimalla toimiston työssä ja toimis-

ton rahoittajana. EU-toimisto täydentää maakuntien liittojen edunajamistyötä välittämällä alueen näkemyksiä ja tavoitteita Euroopan komission, Euroopan parlamentin ja muiden keskeisten toimijoiden tietoon. Toimiston työssä painottuu vuosina 2025–2026 vaikuttaminen kesällä 2025 julkaistavaan EU:n monivuotiseen budjettiin. Tässä hyödynnetään vuoden 2024 Euroopan parlamentin vaaleihin laadittuja tavoitteita. Tärkeitä politiikka-alueita ovat tulevaan alue- ja rakennepolitiikan vaikuttaminen sekä EU:n liikenneverkkojen kehittäminen, ilmastopolitiikan, metsäpolitiikan, digitaalisuuden ja TKI-politiikkaan vaikuttaminen. Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto toimii valittujen painopisteiden ja teemojen pohjalta erilaisissa kansainvälisissä verkostoissa. Pohjois-Pohjanmaan liitto panostaa alueen kuntien aktiivisuuden lisäämiseen Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston hyödyntämisessä.

Osa Pohjois-Pohjanmaan onnistumista EU-tasolla ovat toimivat EU-verkostot. ERIAFF toimii välittäjänä Euroopan Unionin, paikallisten toimijoiden ja alueiden välillä. Verkosto pyrkii edistämään kumppanuuksien syntymistä biotalouden, ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen varautumisen, maatalouden tuottavuuden ja resurssitehokkuuden sekä ruokaturvan aloilla.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto osallistuu Brysselissä verkoston kokouksiin ja pitää itä- ja pohjois-suomalaiset toimijat ajan tasalla verkoston ajankohdallisista asioista uutiskirjeiden välityksellä.

ERRIN on Brysselissä toimiva yhteistyöverkosto, johon kuuluu yli 125 alueellista sidosryhmäjärjestöä 22 Euroopan maasta, joista useimpia edustavat niiden Brysselin toimistot. Verkosto keskittyy yksinomaan tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaan ja rahoitusohjelmiin sekä hankkeiden kehittämiseen. Vanguard Initiative -verkoston kymmenen eurooppalaista aluetta ovat sitoutuneet edistämään kasvua ja työpaikkoja teollisuusjohtaisen alueiden välisen yhteistyön ja yhteisten investointien avulla älykkään erikoistumisen pohjalta.

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste on osa EUROPE DIRECT -verkostoa, johon Pohjois-Pohjanmaan liitto kuuluu EU:n komission kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Hankkeen sopimuskausi kattaa vuodet 2021–2025.

EU-tietopisteen kautta lisätään kansalaisten ja maakunnan asukkaiden ymmärrystä EU-politiikkaa kohtaan. Tämä tapahtuu keskustelun ja vuorovaihtuksen kautta, ja tavoitteen saavuttamisessa liitto tukee Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopisteen toimintaa. EU-tietopiste jakaa tietoa Euroopan unionin toiminnasta keskeisille sidosryhmilleen, kuten oppilaitoksille ja niiden opiskelijoille, kansalaisille ja paikallisille päättäjille. Tätä yhteistyötä jatketaan ja syvennetään tulevan toimintavuoden aikana. Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste tiedottaa Pohjois-Pohjanmaan liiton omista hankkeista ja EU:n koheesiorahastosta. EU-tietopiste tekee viestinnällistä yhteistyötä Pohjois-Suomen viestintäverkostoissa, joiden yhtenä tehtävänä on edistää rakennerahastojen toimintaa alueella.

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste tulee syventämään yhteistyötä maakunnan muiden Eurooppaan liittyvien yhteistyöverkostojen kanssa, joihin kuuluvat esimerkiksi Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 –organisaatio, EU-tallegirjasto ja muut alueelliset kirjastot. Yhteistyötä lisätään muiden ED-pisteiden kanssa niin Suomessa kuin Pohjoismaissa.

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste nostaa esille Euroopan unionin komission tärkeinä pitämiä aiheita ja teemoja sosiaalisen median kautta. Näihin kuuluvat komission puheenjohtajan vuosittain pitämä puhe ja kielten päivä. EU-tietopiste järjestää vuosittaisen Eurooppa-päivään liittyvän tapahtuman 9. toukokuuta. Kaiken toiminnan tavoitteena on edistää kansainvälisyyttä ja eurooppalaisuutta maakunnan alueella.

4.3 Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

Maakunnan kehittäminen ja rahoitus vastuualue vastaa alueiden kehittämislain mukaisesti maakunnan yleisestä kehittämisestä yhteistyössä maakunnan toimijoiden kanssa. Työssä vastataan aluekehittämisrahoituksen välineiden hyödyntämisestä, niiden markkinoinnista ja tiedottamisesta sekä päätöksenteosta hallinto- ja valvontajärjestelmävauksen mukaisesti. Maakuntaohjelman toimeenpanoa seurataan, toteutetaan ja aktivoidaan. Vahvan kuntayhteistyöhön keskitytään aluekehittämisen toimenpiteillä. Yhteistyömalleja toteutetaan yhteiskehittämisen ja vahvistuvan dialogin kautta tapoimisten ja tilaisuuksien muodossa. Toiminta NSPA-, CPMR- ja Regional Directors -verkostoissa kuuluvat liiton edunvalvontatoimiin ja velvoitteisiin.

Vastuualue hoitaa Karelia CBC -ohjelman hallintoviranomaisen tehtäviä.

Vastuualueen kokonaisuuteen kuuluvat kansainvälisyystoiminnot. Pohjois-Pohjanmaan liitto on viime vuosina aktivoitunut Itämeri-yhteistyössä. Tavoitteena on profiloitua ja luoda vahva arktisen alueen ja pohjoisen kansainvälisen yhteistyön toimintamalli sekä politiikan päättäjien että virkahenkilöiden kesken.

Aluekehittämisen toimintaympäristön ja talouden muutokset haastavat erityisesti maakunnan ja koko pohjoisen elinvoimaa ja kilpailukykyä. Suomen talouden muutokset tulevaisuudessa vaikuttavat sekä kuntiin, kuntalaisiin että yrityksiin. Liitto nostaa esille maakunnan kuntien roolin työllisyys- ja elinkeinoelämän kehittämisessä sekä alueen kilpailukyvyn nostamisessa monipuolisilla toimenpiteillä. Liitto on toteuttanut vuosina 2023–2024 TE2024-hanketta yhdessä nykyisen TE-hallinnon, kuntaliiton, kuntien ja hyvinvointialueen kanssa.

Aluekehittämisen välineitä ovat yhä enemmän ylimaakunnalliset ja kansainväliset hankkeet sekä eri maiden toimijoiden välinen yhteistyö. Tämä edellyttää maakunnan toimijoilta kykyä hakea partnereita, kumppaneita sekä suoria kansainvälisiä rahoituksia. Maakunnan erityisenä haasteena on osaavan työvoiman saatavuus ja liikkuvuus sekä kansainvälisten osaajien saaminen ja jääminen alueelle. Työelämän osaamisvaatimukset muuttuvat nopeasti ja se edellyttää tarvetta saada jatkuvaa uudelleen koulutusta. Opetuksen lisääminen eri kielillä ja organisaatioiden kyky työllistää muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään puhuvia pitää saada kasvamaan. Osaamisen varmistaminen koskee erityisesti osa-alueita, joilla yritykset pystyvät lisäämään kilpailukykyään, liiketoiminnan kannattavuutta sekä vastuullisuutta. Työtä tukee elinvoimaryhmä, jossa on jäsenenä kuntien elinkeinotoiminnan kehittämisestä ja toteuttamisesta vastaavat kehittämissyhtiöt. Maakunnan kilpailukykyyn lisääminen tulee tapahtua yrityslähtöisesti sekä kansallisen että kansainvälisen profiloitumisen kautta.

Valtioneuvosto hyväksyi keväällä 2024 valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet. Hallituskausittain laadittavalla aluekehittämispäätöksellä linjataan valtakunnallista alueiden kehittämisen painopisteistä sekä ohjataan eri hallinnonalojen ja maakuntien liittojen alueiden kehittämistä ja toimenpiteiden yhteensovittamista. Hallituksen aluekehittämispäätöksen 2024–2027 – Uudistuvat ja hyvinvoivat alueet painopisteet ovat keskeinen elinvoima ja investoinnit, hyvinvoiva väestö ja yhteisöt sekä vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto. Kaikkia painopisteitä yhdistää kokonaisturvallisuus, kansainvälisyys sekä aluelähtöisyys. Vastuualue vastaa eri ministeriöiden kanssa pidettävän ALKE-keskustelun prosessin valmistelusta, sisällön koordinoinnista ja teemoista sekä seurannasta.

Maakunnan liitto vastaa aluekehitysviranomaisena maakuntaohjelmapirosessista. Maakuntahallitus hyväksyi maaliskuussa 2024 Pohjois-Pohjanmaan huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden toimeenpanosuunnitelman vuosille 2024–2025. Turvallisuus ja huoltovarmuus ovat nousseet alueiden elinvoimaisuuden näkökulmasta uudeksi kehittämissuunnitelman kokonaisuudeksi. Muuttunut geopolitiikka ja turvallisuustilanne edellyttävät huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen liittyvien asioiden tarkastelua. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman painopistevalinnoissa on yhtymäpintoja kokonaisturvallisuuteen ja huoltovarmuuteen. Toimeenpanosuunnitelman avulla kirkastetaan aluekehittämisen keinoja ja välineitä. Toimeenpanosuunnitelma vastaa maakuntaohjelman toimenpiteiden konkretisoimista ja on yksi rahoituksen ohjaavista asiakirjoista.

Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategiassa tunnustetaan ja valitaan maakunnan innovaatiotoiminnan vahvuusalueet. Maakunnan älykkään erikoistumisen painopisteissä korostuvat ilmastoviihtäisyys, uudistuva ja hyvinvoiva Pohjois-Pohjanmaa. Kansainvälisyys, vastuullisuus ja verkostoituminen ovat toimintatapoja, joiden avulla Pohjois-Pohjanmaalla kasvatetaan osaamista, nostetaan kilpailukykyä ja edistetään valittujen painopistealojen kehittämistä strategiassa esitettyyn suuntaan. Päivitettyjen eDIH-toimintojen kehitysalustat ovat tulevaisuuden älykäästä kehittämisestä. Älykkään erikoistumisen strategiassa on merkittävä rooli EU:n alue- ja rakennepoliittikan varojen kohdentamisessa.

Vastuualueen henkilöstö pitää vuosittain kaksi kehittämissuunnitelmaa ja 8–10 työmaakokousta. Kehityskeskustelut käydään kahdesti vuodessa. Vastuualueen henkilöstön jäsenet tekivät vuonna 2023 palvelulupauksen sekä itselleen, liiton muulle henkilökunnalle, sidosryhmille että asiakkaille. Palvelulupauksilla lisätään työyhteisön hyvinvointia, osaamisen jakamista, kollegoiden yhteisöllisyyttä sekä innostuneisuutta. Osaaminen varmistetaan kehityskeskusteluissa.

Aluekehittäminen kuntien ja maakunnan elinvoiman ja kokonaisturvallisuuden edistäjänä

Kuntien tukeminen elinvoiman kehittämisessä

Maakunnan kehittämisen ja rahoituksen vastuualue toimii aktiivisesti kuntien ja kaupunkien kanssa maakunnan elinvoiman kehittämiseksi tunnistaen ja tukien kuntalähtöisiä tarpeita. Kuntien aluekehittämisen tarpeisiin ja mahdollisuuksiin vaikuttavat paikallisen toimintaympäristön ja elinkeinorakenteen ominaisuudet ja kehittämisdynamikka. Elinvoiman kehittämisessä aktivoidaan kunta- ja sidosryhmäyhteistyötä. Vuorovaikutukseen kuntien ja niiden kehittämisryhmien kanssa panostetaan. Liitto tarjoaa tukea ja asiantuntija-apua kuntien kehittämistarpeiden eteenpäinviemisessä sekä huomioi tarpeita strategia- ja edunvalvontatyössä ja kehittämispanostusten suuntaamisessa. Pohjois-Pohjanmaan liiton elinvoimaryhmä kokoaa säännöllisesti yhteen kuntien kehittämisryhmät. Elinvoimaryhmä keskittyy käsittelemään aluekehittämisen ja elinvoimakehittämisen ajankohtaisia asioita ja lisää alueiden välistä tiedonvaihtoa. Vuoden 2025 aikana järjestetään aluekehitystyötä tukevia asiantuntijafoorumeita.

Kokonaisturvallisuuden edistäminen aluekehittämisen keinoilla

Aluekehittämisessä huomioidaan muuttunut geopoliittinen ja turvallisuustilanne. Pohjois-Pohjanmaan huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden toimeenpanosuunnitelman 2024–2025 kolme kärkikokonaisuutta keskittyvät TKI-toiminnan kehittämiseen, elinkeinoelämän ja toimialojen kehittämiseen sekä ihmisten sujuvaan arkeen ja arjen turvaan. Edistettäviä toimenpiteitä on linjattu energia-alan, elintarvike- ja vesihuollon, terveysteknologian ja terveydenhuollon, digitalisaation ja tietoliikenteen sekä liikenteeseen ja logistiikkaan liittyvän TKI-toiminnan osalta. Varautumista ja puolustusta tarkastellaan kaksoiskäyttötuotteiden tuotekehityksen, kyberturvallisuusalan kehittämisen, drone- ja robottialan sekä NATO:n DIANA-innovaatiokeskuksen kehittämisen kannalta. Ihmisten sujuvan ja turvallisen

arjen osalta toimenpiteinä ovat kuntien, yritysten ja kolmannen sektorin huoltovarmuusosaamisen lisääminen, valmiuksia ja toimintakyvyn lisääminen hybridivaikuttamisen uhkien tunnistamisessa ja reagoinnissa sekä kulttuuri- ja kv-osaamisen edistäminen. Vuonna 2025 toimeenpannaan suunnitelmaa kehittämis- ja edunvalvontatoimilla sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton käytössä olevilla EU:n alue- ja rakennepolitiikan varoilla ohjelma-asiakirjan ja hakuilmoitusten puitteissa.

Koheesiopolitiikka ja vuonna 2028 alkavan EU-ohjelmakauden valmistelu

Vuonna 2028 käynnistyvän EU:n koheesiopolitiikan ja seuraavan EU-rahoituskauden valmistelu ovat käynnistyneet osana EU:n monivuotisen rahoituskehityksen valmistelua. Euroopan komissio esittää viimeistään 1.7.2025 ehdotuksen uudeksi monivuotiseksi rahoituskehitykseksi, joka määrittää EU-budjetin painopisteet vuodesta 2028 alkaen vähintään viideksi vuodeksi eteenpäin. Tämän jälkeen komissio antaa ehdotuksen koheesiopolitiikan lainsäädäntöpakettista vuonna 2028 alkavalle ohjelmakaudelle. Nämä määrittävät Suomen EU:n alue- ja rakennepolitiikan raamit ja painopisteet sekä vaikuttavat merkittäväällä tavalla Pohjois-Pohjanmaan aluekehitysresursseihin tulevina vuosina.

Koheesiopolitiikka on tärkeä EU-politiikan ala maakunnan kannalta. Pohjois-Pohjanmaa on ohjelmakaudella 2021–2027 Suomen merkittävin EU:n alue- ja rakennepolitiikan varoja käyttävä maakunta. Maakunnan rahoitusvolyymi on maan suurin. Pohjois-Pohjanmaa saa valtioneuvoston päätöksen mukaisesti ohjelmakauden 2021–2027 aikana myöntövaltuuksia yhteensä 356 miljoonaa euroa. Summa jakaantuu rahastoittain: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) 153 miljoonaa euroa, Euroopan sosiaalirahasto (ESR+) 84 miljoonaa euroa ja oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) 119 miljoonaa euroa. Vuosina 2021–2025 Pohjois-Pohjanmaan liiton myöntövaltuudet ovat 87,492 miljoonaa euroa. Vuosien 2026–2027 myöntövaltuudet päätetään maakunnan yhteistyöryhmässä.

Suomen EU-ennakkovaikuttamiskannoissa on linjattu, että nykyisistä koheesiopolitiikan varojenjakokriteereistä syrjäinen ja pohjoinen sijainti, muuttoliike sekä harva-asutus ja pitkät etäisyydet ovat jatkosakin Suomelle keskeisiä. Tulevassa koheesiopolitiikassa tulisi kohdistaa Itä-Suomen ulkoraja-alueille erityisrahoitusta johtuen EU:n muuttuneesta turvallisuusympäristöstä ja sen aiheuttamista näiden alueiden vakavista sosioekonomisista haasteista.

Pohjois-Pohjanmaan liitto valmistautuu uuden ohjelmakauden valmisteluun kahdella komission rahoittamalla ja OECD:n toteuttamalla tutkimus- ja kehittämishankkeella: Support of the implementation capacity of sustainable green development in the European Arctic Northern Sparsely Populated Areas (NSPA) ja Transition strategy for Eastern and Southeast Finland's Border Regions and Areas.

Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisia harvaan asuttuja NSPA-alueita koskeva tutkimus valmistuu vuosien 2024–2025 vaihteessa. Se tulee sisältämään analyysit ja kehittämissuositukset maakunnille, Itä- ja Pohjois-Suomelle sekä NSPA-alueelle. Tutkimus sisältää suosituksia keskushallinnolle ja aluetasolle. Suositukset tulisi huomioida uuden ohjelmakauden valmistelussa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii aktiivisesti koheesiopolitiikan edunvalvonnassa ja valmistelussa ja tekee tiivistä yhteistyötä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liittojen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston kanssa. Edunvalvontaa tehdään myös pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA-verkostossa.

Siirtymästrategian laatiminen itäisen Suomen raja-alueille

Itäisen Suomen raja-alueille laaditaan siirtymästrategia vuonna 2025. OECD laatii Euroopan komission rahoittaman siirtymästrategian alueita ja keskeisiä sidosryhmiä kuullen. Pohjois-Pohjanmaan liitto organisoii alueellista työtä. Strategian kohdealueena ovat Suomen kahdeksan itärajan maakuntaa mukaan lukien Pohjois-Pohjanmaa erityisesti Koillismaan osalta. Raja-alueiden geopoliittinen tilanne on muuttunut Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena. Aluekehitys- ja talousvaikutuksia on vientiin ja tuontiin, energiantuotantoon ja matkailuun liittyen. Alueita rasittavat useat pitkävaikutteiset tekijät, kuten väestön väheneminen ja ikääntyminen, nuorten poismuutto, korkea työttömyysaste sekä julkisten palveluiden heikentyvä saatavuus. Yleisen epävarmuuden tila on lisääntynyt ja yksilöiden hyvinvointi ja resilienssikyky on alentunut.

Strategiatyössä laaditaan analyysi raja-alueiden sosioekonomisesta tilanteesta, haasteista ja mahdollisuuksista sekä alueen kapasiteetista vastata haasteisiin. Siirtymästrategia tarkastelee haasteita aluekehittämistä laajemmin kokonaisturvallisuuden kytkeytyen. Projekti tuottaa ehdotuksen siirtymästrategiaksi ja toimenpidesuunnitelmaksi raja-alueille sekä jokaiselle kohteena olevalle maakunnalle. Strategia sisältää suositukset keskushallinnolle, aluetasolle sekä kunnille. Se vaikuttaa koheesiopolitiikan vuonna 2028 alkavan rahoituskauden valmisteluun. Strategia pyrkii vaikuttamaan vihreän ja digitaalisen siirtymän toimeenpanoon.

Euroopan aluekehitysrahaston rahoitus 2025

Pohjois-Pohjanmaan liiton osuus Pohjois-Pohjanmaan Euroopan unionin rahoituksesta vuonna 2025 on 10 741 000 euroa.

Tavoitteellinen rahoituksen jakautuminen erityistavoitteille:

- Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen 6 574 000 euroa
- Digitalisaation etujen hyödyntäminen kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi 858 000 euroa
- Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen 1 657 000 euroa
- Energiatohokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 1 177 000 euroa
- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistäminen 335 000 euroa
- Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen 1 415 000 euroa
- Alueellisen ja paikallisen saavutettavuuden kehittäminen 998 000 euroa
- Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto 1 780 000 euroa

Tehtyjen laskelmien perusteella rakennerahaston tekninen tuki loppuu vuoden 2025 aikana. Liiton lakisääteisen tehtävän turvaaminen on huomioitava edunvalvonnassa.

Vuonna 2025 Pohjois-Pohjanmaan liitossa toteutetaan kaksi hakukierrosta. Keväällä 2025 tehdään hanketoiminnan sidosryhmille asiakastytyväisyyskysely toimeenpanon tueksi ja kehittämiseksi. Uusia kansallisia rahoituksia ei ole myönnettävissä vuonna 2025. Neljä aikaisemmin myönnettyä hanketta jatkuu vuonna 2025. Kansallisten rahoitusten loputtua työpanosta on kohdennettavissa EAKR-toimeenpanoon. Maakuntaliiton rahoitustoiminnasta tiedotetaan vuonna 2025 kaksi kertaa maakuntahallitukselle, maakuntavaltuustolle sekä tarkastuslautakunnalle.

Kestävä kaupunkikehittäminen

Kaupunkikehittämisen hankkeet valitaan avoimien hakujen kautta käyttäen EURA2021-järjestelmää hakukierrosten ilmoittamisessa ja hakemusten käsittelyssä. Kaupungin johtoryhmä laatii ehdotuksen avattavan haun sisällöistä ekosysteemisopimuksen toimeenpanon tarpeiden pohjalta. Pohjois-Pohjanmaan liitto vahvistaa avattavan haun hakuilmoituksella EURA2021-järjestelmässä ja vahvistaa haun laillisuuteen liittyvät reunaehdot. Oulun kaupungin perustama johtoryhmä valitsee rahoitettavat hankkeet. Hankkeiden tulee perustua Oulun kaupungin ja valtion solmimaan innovaatioekosysteemisopimukseen. Pohjois-Pohjanmaan liitto tarkistaa valittujen hankkeiden laillisuuden ja suorittaa päätöksentekoprosessin. Vuonna 2025 suoritetaan yksi hakukierros (n. 1 000 000 euroa).

Interreg Aurora 2021–2027 -ohjelma

Ohjelman kokonaisbudjetti on noin 205 miljoonaa euroa (EU-rahoitus/ohjelmärahoitus, Norjan IR-rahoitus ja kansallinen vastinrahoitus). Syksyn 2024 neljännen hakukierroksen jälkeen jäljellä olevaa ohjelmärahoitusta suomalaisille ja ruotsalaisille on jäljellä 66,27 miljoonaa euroa, joka kattaa enintään 65 prosenttia suomalaisten ja ruotsalaisten organisaatioiden kuluista. Norjalaisten organisaatioiden Interreg-rahoitus (enintään 50 prosenttia) vahvistetaan erikseen vuosittain. Ohjelma on rahoittanut 79 hanketta, jonka lisäksi syksyllä 2024 aloittavat 15 neljännen hakukierroksen hanketta. Kesäkuuhun 2024 mennessä sidottu ohjelmärahoitus on yhteensä 50,86 miljoonaa euroa, joka on noin 43 prosenttia kokonaissummasta. Maakunnan alueelta aktiivisin organisaatio on Oulun yliopisto, joka on pääpartnerina 11 hankkeessa. Syksyllä 2024 alkavissa Oulun yliopisto on pääpartnerina kahdessa hankkeessa. Muita paikallisia organisaatioita pääpartnerina ovat Luonnonvarakeskus, Oulun Ammattikorkeakoulu Oy, Oulun kaupunki ja ProAgria Oulu ry. Interreg Auroran viides hakukierros oli syys-lokakuussa 2024 ja kuudes hakukierros helmi-maaliskuussa 2025. Small-Scale-hankkeiden (enintään 60 000 euroa) kolmas hakukierros oli elo-syyskuussa 2024.

Vuoden 2024 alusta Pohjois-Pohjanmaan liitossa on työskennellyt Interreg Auroran ohjelmakoordinaattori, jonka yhtenä tehtävänä on toimia tietopisteenä alueen organisaatioille.

Vihreä siirtymä

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakaudella 2021–2027 on otettu käyttöön EAKR- ja ESR+ -rahastojen rinnalle uusi oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, JTF (Just Transition Fund). Rahaston toimeenpanoa varten on laadittu Pohjois-Pohjanmaan oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma, joka keskittyy turpeen tuotannon ja käytön vähenemisen aiheuttamien sosioekonomisten ja ympäristöön kohdistuvien haittavaikutuksien lieventämiseen. Keskeistä on tukea uusien työpaikkojen ja yritystoiminnan kehittämistä. Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta on rahoitettu 104 hanketta, joihin on varattu EU-rahoitusta 33,6 miljoonaa euroa. Viiteen ylimaakunnalliseen JTF-hankkeeseen on varattu rahoitusta yhteensä 1 293 000 miljoonaa euroa. Pohjois-Pohjanmaan siirtymäsuunnitelmassa painottuvat TKI-toiminnan kehittäminen siten, että huomioon otetaan maaseutualueiden paikallista mahdollisuuksista nousevat kehittämistarpeet, pk-yritystoiminnan kehittäminen, osaamisen kehittäminen sekä turvetuotantoalueiden ennallistaminen ja jälkikäyttö. Rahaston toimeenpano käynnistyi vuonna 2023 ja rahoitus on käytettävissä ohjelmakauden loppuun saakka. Vuoden 2025 aikana valmistellaan JTF-ohjelman vaikuttavuuden arviointia yhdessä muiden Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa.

EU:ssa on meneillään useita metsiin liittyviä strategia- ja lainsäädäntövalmisteluja, joihin Itä- ja Pohjois-Suomen alueella on hyvä vaikuttaa. Pohjois-Pohjanmaan metsäedunajaminen tapahtuu Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston alaisuudessa toimivassa Itä- ja Pohjois-Suomen metsätyöryhmässä. Yhteisenä tavoitteena on koota yhteen näkemyksiä sekä ajaa Itä- ja Pohjois-Suomen alueiden metsä- ja ympäristötoimijoiden etuja. Kattotavoitteena on tarjota IP-alueen asiantuntijuutta ja osaamista EU-tasolle metsäkysymysten suhteen.

ERIAFF-jäsenyyttä hyödynnetään metsäalan ja elintarviketalouden yhteistyön kansainvälistämisessä.

Kaksoismurros, vihreä siirtymä ja digitaalisuuden hyödyntäminen, tarkoittaa erittäin isoja panostuksia tutkimukseen ja kehittämiseen. Rakennemuutokseen ja huoltovarmuuden turvaamiseen tarvitaan muitakin toimia. Pohjois-Pohjanmaan tavoitteena on pyrkiä energiaomavaraisuuteen, tehdä maataloudesta ja ruuan tuotannosta hiilineutraalia, metsistä hiilen sitoja sekä edistää vetytalouteen siirtymistä. Jotta luopuminen fossiilisista polttoaineista olisi mahdollista, kansainvälinen tutkimus- ja kehittämis-yhteistyö on välttämätöntä. Luonnonvaramme ja mineraalimme eivät riitä liikenteen sähköistämiseen nykyisillä akkuteknologioilla. Oulun seutu on 5G- ja 6G-osaamisessa maailman huippua. Tietoturva ja kriittisten infrastruktuurien ja verkkojen digitaalinen turvaaminen edellyttää kansainvälistä yhteistyötä.

Yritystoiminnan kilpailukykyyn vahvistaminen, tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnan aktivointi

Suomi on hitaasti paranevan talouskasvun vaiheessa, mutta taloustutkijoiden ennusteiden perusteella tulevien vuosien kehitys on edellisiä valoisampi. Ennusteissa vuoden 2024 lopun bruttokansan tuotteen kasvu on 0,4 prosenttia, ja vuosille 2025–2026 vastaavat luvut ovat 2,1 ja 2,0 prosenttia. Talouskasvua on tarkistettu alaspäin rakentamisen toimialan ongelmien vuoksi, mutta yleisenä olettamuksena on talouden kasvu vuonna 2025 syksyn 2024 ennusteita ripeämmin. Ennusteita on tarkasteltu tilastokeskuksen ennakkotietojen perusteella. Yritysten vientimarkkinoista arvioidaan, että euroalue pääsee viime aikojen talousongelmistaan eroon hiljalleen. Euroalueella toipuminen Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamista energiahintapiikistä ja tarjontahäiriöistä ovat edelleen ajoittain käynnissä. Tämä näkyy myös Suomen markkinoilla.

Työmarkkinat ovat melko vakaat ennustejaksolla. Työttömyys pysyy vuoden 2023 lukemissa kuluva ja seuraava vuosi, mutta vuonna 2026 ennustetaan työttömyyden kasvavan 7,4 prosenttiin.

Syksyn 2024 työmarkkinaneuvottelut vaikuttavat erityisesti sopimusten kautta työllisyyteen. Työllisyydessä kehitys on vastaavaa, ja työllisten osuus työvoimasta laskee kaikista työllisyystoimista huolimatta vuonna 2026. Tähän vaikuttaa maamme väestön demograafinen kehitys. Inflaation odotetaan hidastuvan merkittävästi viime vuoden 2023 korkeista luvuista. Yksityinen kulutus kasvaa ennustejaksolla reaaliansioiden kehityksen mukana. Investoinnit puolestaan kärsivät edelleen etenkin rakentamisen ongelmista, ja tämä vaikuttaa maakunnan vahvaan puurakentamiseen sekä talorakennusteollisuuteen. Rahapolitiikan keveneminen ensi vuonna parantaa investointinäkymiä vuosille 2025–2026. Investointien kasvun ennakoidaan olevan tällöin noin kolmen prosentin luokkaa.

Yritysten tulosten heikkeneminen ja teollisuuden taantuminen haastaa kaikkia toimijoita. Kansainväliset talouden kasvunäkymät vaikuttavat maakunnan vientiyritysten tulevaisuuden näkymiin. Euroalueen kasvu on ollut vähäistä, geopoliittiset jännitteet ovat kasvaneet, energiakysymykset osin odottavat ratkaisuja, vihreä siirtymä, julkisen talouden haasteet, digitaalisuus, tekoälyn hyödyntäminen, alueellinen polarisaatio, väestön ikääntyminen, työvoiman liikkuvuus ja ilmastokestävyys koskettavat globaalisti kaikkia toimijoita. Nämä kaikki asiat heijastuvat myös maakuntaamme.

Suomen hallitus on sitoutunut laatimaan kansallisen teollisuuspoliittisen strategian vuoden 2024 aikana. Sen tavoitteena on tukea yritysten kestävä kasvua ja kansainvälistymistä sekä laajemmin elinkeinorakenteen uudistumista, erityisesti liittyen puhtaan siirtymän globaaliin investointiaaltoon. Strategian ytimessä on globaalin kilpailutilanteen ja geopolitiikan muutoksiin vastaaminen. Strategia kokoaa yhteen Suomen teollisuuden uudistumisen ja kasvun strategiset tavoitteet, painopisteet sekä toimenpidekokonaisuudet ja antaa johdonmukaisen kokonaiskuvan hallituksen teollisuuspolitiikan painopisteistä ja keinoista. Se luo myös pohjaa Suomen vaikuttamistoimille EU:n teollisuuspolitiikassa ja

siihen liittyvissä lainsäädäntöaloitteissa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu mahdollisuuksien mukaan Suomen teollisuusstrategian tavoitteiden ja maakunnan yrityselämän tuloksen parantamiseen aluekehittämisvälinein.

Maakuntaohjelmassa on korostettu aluekehityksen näkökulmasta erityisesti yrittäjyyden, työllisyyden, työllisyysrakenteiden ja työelämän muutoksien yhteensovittamista, yrittäjien jaksamista sekä maakunnan muutoskyvykkyyttä. Tavoitteina on yritysmuutoskyvyyden kasvattaminen päätöksenteossa sekä kunta- että maakuntatasolla sekä yrittäjyyspolkujen monipuolistaminen ja sujuvoittaminen. Maakunnan yritysten kilpailukykyyn vahvistaminen tarkoittaa vahvaa panostusta TKI-toimintaan ja tätä kautta tuotekehitystyöhön. Liiton innovaatiotoiminnan vahvistaminen liittyy vahvasti koko maakunnan korkeakoulujen tutkimustoimintaan, jota tulee tehdä yhdessä yritysten kanssa. Poikkiteollinen ja toimintaympäristön muutosten huomiointi esimerkiksi kestävä kehityksen näkökulmasta tuotteissa edellyttää jatkuvaa kehitystyötä. Yritystoimintaan ja niiden kilpailukykyyn liittyvien maakuntaohjelmien kärkihankkeiden käynnistyminen on tärkeää.

Elintarviketalous

Pohjois-Pohjanmaan elintarviketalous on yksi maakunnan vahvimpia toimialoja. Maakunta on maidon ja naudanlihan suurin tuottajamaakunta. Maakunnassa on merkittäviä elinkeinotaloutta tukevia erikoisuuksia kuten maan ainoa High Grade -siemenperunatuotantoalue. Maakunnassa on maan suurin luomuviljelyala ja paljon luomusertifioituja metsiä. Maakunnassa on järviä, jokia ja merialueita, joista saadaan luonnonkalaa. Maakunta on vahva porotalouden ammattilaisten maakunta. Suomen ruokavientiä tulee kasvattaa. Liiton elintarviketalousryhmä jakaa tietoa toimialasta ja nostaa asioita liiton edunvalvontaan. Tarkoituksena on edistää pohjoispohjalaisen elintarviketalouden kehitystä ja tukea alaa kehittäviä rakenteita. Toimintaan haetaan myös kansainvälisiä ulottuvuuksia sekä tuetaan alueellista ja kansallista huoltovarmuutta.

Tärkeitä nostoja ovat vesihuolto sekä TKI-näkökulma tuotantoon, tuotekehitykseen, ilmastonmuutokseen, kuluttajakäyttäytymiseen ja huoltovarmuuteen liittyvissä asioissa. Elintarviketalous on osa alueen kulttuuria ja liittyy vahvasti matkailun kehittämistoimenpiteisiin. Ryhmässä on edustettuina tuottajia ja alan sidosryhmiä. Vuonna 2025 elintarviketalouden työryhmä kokoontuu neljä kertaa. Kantavana teemana on tuoda maakuntaohjelmaan selkeitä tavoitteita elintarviketalouden ja alkutuotannon toimintaympäristön parantamiseksi. Elintarviketalouden työryhmälle luodaan laajeneva suhdeverkosto niin kotimaassa kuin ulkomaille. Kohdealueina ovat Pohjois-Ruotsi ja Bryssel.

Pohjois-Pohjanmaan TE2024 -uudistustyön jatkaminen

Pohjois-Pohjanmaalla toimii vuoden 2025 alusta lukien neljä työllisyysaluetta: Oulun, Raahen sekä Ylivieska–Kalajoki–Nivala-työllisyysalueet. Kuusamo ja Taivalkoski liittyvät Kainuun työllisyysalueeseen. Kuntien organisoimat työllisyysalueet sopivat lainsäädännön puitteissa keskenään kuntakohtaisten palveluiden järjestämisestä kunnissa. Valtio tuottaa kunnille tietojärjestelmät käyttövelvoitteella sekä työllisydenhoidon tavoiteasetantaa ja -seurantaa. Kunnat rahoittavat työllisydenhoidon kustannukset. Valtio kompensoi kunnille työllisydenhoidon kustannuksia mukaan lukien työttömyysturvakustannukset.

TE-palveluista ja ELY-keskuksesta siirtyy maakunnan kuntien palvelukseen noin 300 henkilöä vuoden 2025 vaihteessa. Henkilöstöstä työskentelee Oulussa 75 prosenttia. Kaikki kunnat eivät tule saamaan henkilöstöä valtiolta, vaan niiden on rekrytoitava uutta henkilöstöä työllisydenhoidon tehtäviin jo kuluvan vuoden aikana lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Kunnille asetetut työllisydenhoidon vastuut kiristyvät. Kuntien rahoitusvastuun kynnyksalenee huomattavasti nykyisestä. Kunnan rahoitusvastuu päättyy vasta työttömyyden päätyttyä työllistymiseen.

Pohjois-Pohjanmaan TE2024 -hanke on tukenut alueen kuntia TE-uudistukseen valmistautumisessa järjestämällä eri toimijoiden tuottamien työllisyyspalveluiden sisältöinfoja ja -esittelyjä ja työllisydenhoidon verkostomaisen palvelutuotantoihin osallistuvien toimijoiden palveluesittelyjä yhteistyössä palveluiden tuottajien kanssa. Hankerahoituksella on hankittu asiantuntijapalveluita seuraaviin aihealueisiin: työllisydenhoidon resursointi ja tilannekuvan luonti lähtötilanteessa kuntakohtaisesti, kuntien keskinäinen sopimuksellisuus työllisyyspalveluiden järjestämisessä työllisyysalueilla, TE-uudistuksen vaikutukset kuntatalouteen, uudistukseen liittyvä riskien hallinta kunnissa, työllisyysalueiden työllisyysstrategiat ja palvelumuotoilu.

Raahen sekä Ylivieska–Nivala–Kalajoki-työllisyysalueille on Pohjois-Pohjanmaan liitto myöntänyt erillistä projektirahoitusta työllisyyspalveluiden kehittämiseen ja valmisteluhenkilöstön rekrytointiin. Työllisyysalueiden aloittaessa toimintansa vuoden 2025 alusta ne tarvitsevat edelleen tukea ja sparrausta palveluiden kehittämisessä. Erityistä tukea tarvitaan elinvoimapaalveluiden monimuotoistumiseen. Painopiste siirtyy verkostomaisen palvelutuotannon kehittämiseen ja yhteistyön tiivistämiseen eri rajapintojen kanssa. Verkostomaisen palvelutuotannon kehittämisen taustalla on kuntatalouksien näkymät. Maakunnan alueella on paljon rekrytointi- ja työllisydenhoidon osaamista elinkeinopalveluissa, oppilaitoksissa, henkilöstöpalvelualan yrityksissä, järjestöissä ja yhdistyksissä. Työ jatkuu kuntien toimintojen ja tukemisena ja kuntien välisen yhteiskehittämisen mahdollistamisena asiantuntijafoorumeita hyödyntäen.

Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategia

Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategiassa tunnustetaan ja valitaan maakunnan innovaatiotoiminnan vahvuusalueet. Maakunnan älykkään erikoistumisen painopisteissä korostuvat ilmastovii-
saus, uudistuva ja hyvinvoiva Pohjois-Pohjanmaa. Kansainvälisyys, vastuullisuus ja verkostoituminen ovat toimintatapoja, joiden avulla Pohjois-Pohjanmaalla kasvatetaan osaamista, nostetaan kilpailukykyä ja edistetään valittujen painopistealojen kehittymistä strategiassa esitettyyn suuntaan. Älykkään erikoistumisen strategialla on merkittävä rooli EU:n alue- ja rakennepolitiikan varojen kohdentamisessa. Älykkään erikoistumisen tavoitteena on luoda alueille innovaatioekosysteemejä, joiden avulla elinkeinoelämä voi uudistua. Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategian ajantasaisuutta tarkistetaan jatkuvassa prosessissa. Laajempi päivitystarpeiden tarkastelu tehdään osana Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman laatimista. Päivittämisessä huomioidaan Euroopan komission rahoittamien asiantuntijoiden laatimat suositukset älykkään erikoistumisen kehittämiseksi siten, että toimintaympäristön muutokset voidaan huomioida joustavasti toiminnassa. Tavoitteena on saada käytännön työkaluja asiaankuuluvien EU-politiikkojen huomioimisesta painopisteiden toteuttamisessa. EU:n vuonna 2028 alkavan ohjelmakauden vaihtuessa on todennäköisesti tarpeellista laatia strategia seuraavan kerran. AES-toimintojen integrointia tukevat Vanguard-jäsenyys ja ERIAFF-toiminnot.

SMART ERA -hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteuttaa vuosina 2024–2027 Horisontti Eurooppa -ohjelmasta rahoitettua SMART ERA (SMART community-led transition for Europe’s Rural Areas) -hanketta yhdessä Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutin kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteuttaa hankkeen pilotialueen toimenpiteet. Hankkeen tavoitteena on turvata maaseutumaisten ja syrjäisten ja väestörakenteen muutoksesta kärsivien alueiden kilpailukykyä digitalisaatiota hyödyntäen. Tämä tapahtuu testaamalla ja kehittämällä digitaalisia infrastruktuu-

reja ja palveluita (toimivilla etäalustoilla) yrityksille ja kansalaisille osaamisen hallintaa. Digitaalisten yhteyksien ja palveluiden lisäksi tarvitaan paremmin kohdennettuja paikkakohtaisia toimenpiteitä, joita hankkeessa pilotoidaan Pohjois-Pohjanmaalla Alavieskan, Kalajoen ja Nivalan kunnissa. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja menestyvät yrittäjät tulevat aktiivisesta ja koulutetusta väestöstä. Digitaalisuus mahdollistaa maaseutualueiden paremman pääsyn kansainvälisiin yritys yhteisöihin. Yhdessä maaseudun monipaikkaisen asumisen lisääntyvän trendin kanssa se mahdollistaa laajemmat ja osittain sijainnista riippumattomat työmarkkinat houkutelakseen korkeasti koulutettuja työntekijöitä maaseudulle, uusien etätyöpaikkojen saamisen maaseudulta ja mahdollistaa sijainnista riippumattoman digitaalisen yrittäjyyden.

Itämeri-strategian toimeenpano - EUSBSR Tourism PAC-hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa yhdessä Puolan Pomorskien alueen kanssa EU:n Itämeri-strategian matkailun politiikka-alueen koordinoinnista. Koordinaatiotyölle on haettu hankerahoitus Itämeren Interreg-ohjelmasta vuosille 2025–2026. Pohjois-Pohjanmaan liitossa työskentelevä projektipäällikkö vastaa koordinaatiotyöstä. Matkailun politiikka-alueen tavoitteena on vahvistaa kestävä ja vastuullisen matkailun kehittämistä Itämeren alueella, luoda verkostoja ja vahvistaa matkailutoimialan sidosryhmien välistä keskustelua.

Matkailun politiikka-alueen koordinaattorit järjestävät vuosittain Itämeren alueen matkailufoorumin (Baltic Sea Tourism Forum), joka kokoaa yhteen 100–150 matkailualan toimijaa Itämeren alueelta. Itämeri-strategian matkailun politiikka-alueen koordinaatiotehtävän kautta Pohjois-Pohjanmaan liitto vahvistaa maakunnallista matkailun kehittämistä ja edistää Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategian toimeenpanoa. Itämeri-strategian toimintaohjelma päivitetään vuonna 2025, ja politiikka-alojen koordinaattorit ovat tässä työssä keskeisessä roolissa.

Liiton PAC-koordinaattori integroi maakunnan matkailutoimintaa ja toimeenpanee Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategiaa yhdessä matkailun kehittämisryhmän, alueen matkailutoimijoiden ja kehittäjien kanssa.

Karelia ENI CBC -ohjelman sulkeminen

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa hallintoviranomaisena Karelia ENI CBC -ohjelman loppuunsaattamisesta ja sulkemisesta. Ohjelman loppuraportti viimeistellään alkuvuonna 2025 ja toimitetaan Euroopan komissiolle arvioidun aikataulun mukaan maaliskuussa 2025. Euroopan komission hyväksytyä loppuraportin ohjelma suljetaan, ja mahdolliset ylimääräiset ennakot palautetaan Euroopan komissiolle ja työ- ja elinkeinoministeriölle. Pohjois-Pohjanmaan liitto tiedottaa hanketoimijoille ohjelman sulkemisajankohdan ja huomioi investointihankkeiden jatkuvuusvaatimuksen valvonnan. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa ohjelman tietosisällön arkistoinnista ja varautuu mahdollisiin jälkitarkastuksiin. Ohjelman sulkemistoimenpiteistä raportoidaan johtoryhmälle sekä maakuntahallitukselle.

4.4 Maakunnan suunnittelu ja osaaminen

Pohjois-Pohjanmaan liitossa maakunnan suunnittelu ja osaaminen -vastuualueen tehtävät jakautuvat toiminnallisesti kolmeen kokonaisuuteen: tulevaisuus, maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Organisoituminen perustuu maakunnan suunnittelujärjestelmään ja kokonaisuudet täydentävät toisiaan. Tulevaisuus tuottaa oikea-aikaista tietoa maakunnan toimintaympäristöstä ja ennakoi siinä tapahtuvia äkillisiä ja jatkuvia muutoksia. Tietoja hyödynnetään erityisesti maakuntaohjelman, maakuntakaavan ja liikennejärjestelmätyön laadinnassa ja toimeenpanossa sekä alueelliset erityispiirteet ja elinkeinoelämän tarpeet huomioivassa koulutuksen määrällisessä ja laadullisessa ennakoinnissa.

Maakunnan liiton tehtävät määritetään aluekehityslaissa. Suunnitelmakaudella painotetaan lakisäätöisiä tehtäviä. Työskentelyssä painotetaan laaja-alaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Globaalit kriisit ja geopolitiikan muutokset korostavat maakunnan merkitystä huoltovarmuudessa ja kriisinkestävyydessä. Pohjoinen on portti länteen sekä tarjoaa keinoja irtautua fossiilisista energianlähteistä.

Toimintaympäristössä tapahtuvat nopeat muutokset korostavat tulevaisuuteen katsovaa ja ennakoivaa työskentelyotetta ja verkostoitumisen merkitystä. Toimintavuonna panostetaan hallitusohjelman toimeenpanoon liittyviin vaikuttamistoimiin. Edunvalvonnassa painottuu ennakointi, systemaattisuus ja yhteistyö sidosryhmien kanssa.

MAAKUNTAOHJELMA

Maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelu ohjaamaan maakunnan kehitystyötä

Toimintavuonna käynnistetään uuden maakuntaohjelman valmistelu vuosille 2026–2029. Valmistavana vaiheena on toteutettu nykyisen maakuntaohjelman arviointi Pohjois-Suomen maakuntien kanssa ja laadittu maakuntaohjelman valmistelun työsuunnitelma. Valmisteluprosessin tueksi hankitaan ulkopuolinen asiantuntija. Liiton omaa ennakointiosaamista sekä vuonna 2025 valmistuvia maakunnan tulevaisuuskenaarioita hyödynnetään vahvasti työssä.

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, muiden viranomaisten sekä alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden tahojen kanssa. Maakuntaohjelmassa tarkastellaan alueen kehittämiseen keskeisesti vaikuttavia osa-alueita kuten elinkeinojen, työllisyyden, maaseudun, hyvinvoinnin, osaamisen, kulttuurin, elinympäristön, saavutettavuuden sekä turvallisuuden ja huoltovarmuuden kehittämistä maakunnassa.

Maakuntaohjelma sisältää Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan TKI-hankkeiden rahoitusta ohjaavan älykkään erikoistumisen strategian, jonka ajantasaisuus tarkistetaan maakuntaohjelman valmistelun yhteydessä. Lisäksi laaditaan SOVA-lain edellyttämä ympäristöselostus. Maakuntaohjelman viestintäsuunnitelma laaditaan heti työn alussa. Uusi maakuntaohjelma viedään maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyyn syksyllä 2025.

Kulttuuri-ilmastonmuutosta tekemässä

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurin kehittämisen keskeiset linjaukset on koottu Kulttuurista virtaa Pohjois-Pohjanmaalle 2030 -kehittämisohjelmaan, sen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Toimintavuonna Pohjois-Pohjanmaan liitto jatkaa ohjelman jalkauttamista vuonna 2024 tehdyn arvioinnin mukaisesti keskittyen kuntien tukemiseen kulttuuripalveluiden kehittämisessä, kulttuurihyvinvoinnin ja kulttuurin edistämiseen ja kulttuuripalveluiden saatavuuden parantamiseen. Toimintatapana on verkostoyhteistyö, hanketoiminta ja viestintä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Kainuun liiton koordinoimaan KAIPPO – Kulttuurin vahvistuvat verkostot Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla-hankkeeseen. Hankkeessa tuetaan kuntia kulttuuripalveluiden tuottamisessa ja osaamisen vahvistamisessa. Yhteiskehittämisen myötä kuntien ja alueiden välinen yhteistyö tiivistyy ja kulttuurikunnat ja -maakunnat vahvistuvat. Hanketta rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Maakunnan kulttuuri- ja taiteen alan toimijoiden tilattaville palveluille kehitetään verkkopalvelua osallistumalla Tampereen kaupungin koordinoimaan Kulttuuripankin laajentamishankkeeseen. Kulttuuripankkiverkkopalvelun myötä taiteilijoiden työllistymismahdollisuudet, näkyvyys ja verkostoitumismahdollisuudet lisääntyvät sekä kulttuurin saatavuus ja käyttö alueella monipuolistuu. Hanketta rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Pohjois-Pohjanmaan liiton rahoitusosuus katetaan työpanoksella.

Oulu 2026 kulttuuripääkaupunkivuosi huomioidaan monipuolisesti ja kaikilla kulttuurin kehittämistoimilla tuetaan sen toteuttamista. Toimintavuoden aikana Pohjois-Pohjanmaan liiton omat kulttuuripääkaupunkivuoden sisällöt ja osallistumistavat täsmentyvät.

Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan toimeenpano, seuranta ja kuntien ilmastotoimien tukeminen sekä luonnonvara-alan ja uusiutuvan energiatuotannon edistäminen

Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan 2021–2030 Kohti hiilineutraalia Pohjois-Pohjanmaata -toimeenpanoa toteutetaan muun muassa EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 rahoitettavilla hankkeilla. Pohjois-Pohjanmaan ilmastotyön neuvottelukunta ohjaa maakunnan ilmastotyötä. Ilmastotiekartta päivitettiin vuonna 2024 yhteistyössä Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia, Canemure -hankkeen kanssa. Tavoitteiden seurannassa hyödynnetään uusinta tietoa, kuten Suomen ympäristökeskuksen toimittamia kuntien vuosittain päivittyviä kasvihuonekaasupäästöjä.

Ilmastotavoitteet ja niiden seuranta ovat osa Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaa-kuntakaavaa. Ilmastomuutoksen kannalta energia on keskeinen alueidenkäytöllinen kysymys, johon sisältyy energiantuotantoon, siirtoon sekä kulutukseen liittyvä alueidenkäytön yleispiirteinen ohjaus. Maankäytön muutokset aiheuttavat ilmasto- ja muita ympäristövaikutuksia, jotka on huomioitava suunnittelussa. Energiamurrokseen vastaaminen on yksi suurimmista haasteista myös alueellisesti. Kestävän uusiutuvan energiantuotannon edistäminen on edellytys ja samalla mahdollisuus alueen elinvoiman vahvistamiselle, elinkeinorakenteen uudistumiselle ja monipuolistumiselle.

Nuoret ja järjestöt synnyttämässä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohteen välinen yhteistyösopimus takaa Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston laaja-alaiset toimintaedellytykset. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa vuosittain kahden nuorisovaltuuston kokouksen järjestämisestä ja niihin liittyvistä kokouskustannuksista sekä kustannuksista, jotka syntyvät osallistumisesta maakuntaliiton edustus- ja asiantuntijatehtäviin. Toimintavuoden painopisteinä aluekehityksen näkökulmasta on nuorten osallistuminen maakuntaohjelmatyön valmisteluun sekä aktiivinen toiminta kansainvälisissä nuorisoyhteistyöhön liittyvissä asioissa.

Järjestöneuvottelukunta edustaa laajasti Pohjois-Pohjanmaalla toimivia järjestöjä sekä toimii viestinviejänä maakunnan ja kansalaisten välillä. Toimintavuonna panostetaan erityisesti viestintään ja vaikuttamistyöhön sekä osallistutaan uuden maakuntaohjelman valmisteluun. Järjestöneuvottelukunta seuraa kunnille laadittujen järjestöyhteistyön suositusten toteutumista. Seurantakysely perusteella kuntien järjestöyhteistyön suositukset uudistetaan sekä järjestetään kuntavierailu järjestö-kunta-yhteistyön kehittämiseksi. Vuoden järjestötekopalkinto valmistellaan maakuntahallituksen päätettäväksi. Osallistutaan alueellisen kansalaisjärjestöakatemian suunnitteluun ja toteutukseen.

ENNAKOINTI JA TULEVAISUUS

Maakunnan kehityksen seuraamisesta kohti skenaariotyötä

Pohjois-Pohjanmaan tilasto- ja tietopalvelualustat ovat kehittyneet tasolle, josta on luontevaa siirtyä laajempaan maakunnalliseen ennakointityöhön hyödyntäen syksyllä 2024 aloitettuja skenaarioprosesseja. Skenaariot antavat pohjaa maakuntaohjelman rakenteelle, tavoitteille ja toimenpiteille. Skenaarioiden avulla varaudutaan tulevaisuuden eri vaihtoehtoihin.

Skenaariotyöhön sitoutetaan maakunnan eri organisaatiota sekä kehittämisessä ja ennakoinnissa mukana olevia henkilöitä. Näin sidostyhmät voivat hyödyntää skenaariotyön tuloksia sekä muokata niitä omiin tarpeisiin sopiviksi.

Vuonna 2024 aloitettiin Pohjois-Pohjanmaan liiton tilasto- ja ennakointisivujen uudistus. Sivuja kehitetään edelleen ja uusia työkaluja otetaan käyttöön. Käyttäjämäärät ovat kasvaneet ja käyttäjäkokemuksesta on saatu positiivista palautetta. Tilannekuvan esitystapoja terävöitetään ja nostetaan aikaisemmin vähälle huomiolle jääneitä ilmiöitä. Toimialojen ja klustereiden kehitystä kuvaavista suhdanneaineistoista tehtävä analyysi julkaistaan kaksi kertaa vuodessa Pohjois-Pohjanmaan liiton uutiskirjeessä. Tietopalvelupyynnöt ovat lisääntyneet tasaisesti. Toimintavuonna panostetaan kuntien ja maakunnan toimijoiden tietoisuuden lisäämiseen Pohjois-Pohjanmaan liitossa tehtävästä tilasto- ja ennakointityöstä.

Maakunnallinen ennakointiryhmä kokoontuu säännöllisesti Pohjois-Pohjanmaan liiton ja ELY-keskuksen valmistelevan työn pohjalta. Ryhmän keskeisiä tehtäviä ovat työvoimabarometrin valmistelu, toimialojen kehityksen ja osaamistarpeiden selvittäminen, skenaariotyö sekä yleinen maakunnan ennakoinnin koordinaatio.

Koulutusyhteistyö ja edunvalvonta

Koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmä jatkaa maakunnallisen osaamisen koordinaatiota. Yhteistyöryhmän työ painottuu entistä enemmän edunvalvontaan rahoitusten leikkausta vuoksi. Rahoitustilanne haastaa alueelle tärkeiden koulutusten järjestämistä. Muita teemoja on oppilaitosten vetovoiman edistäminen sekä riittävän opiskelupaikkamäärän turvaaminen. Tutkinnon suorittaneiden sijoittumista maakuntaan seurataan. Vuonna 2025 yhteistyöryhmä osallistuu maakuntaohjelman valmisteluun ja myöhemmin toteutukseen. Kokouksia pidetään vähintään neljä.

Digitalisaation edistäminen

Pohjois-Pohjanmaan laajakaistan saatavuus on Manner-Suomen paras johtuen siitä, että mobiililaa- jakaista- ja valokuituyhteyksiä on rakennettu huo- mioiden asukkaiden tarpeet ja eri teknologioiden yhteen toimivuus. Viimeisimmän tilaston mukaan 88 prosentilla maakunnan kotitalouksilla on mah- dollisuus laajakaistaan. Valokuidun halutessaan saa 72 prosenttia maakunnan kotitalouksista. Valokuitu mahdollistaa tulevaisuudessa yhteyksien nopeuden moninkertaistamisen. Uutta valtion laajakaistaohjel- maa ei ole suunnitteilla, mutta laajakaistan raken- taminen maakunnassa jatkuu markkinaehtoisesti. Toimiva digitaalinen infrastruktuuri mahdollistaa palvelutuotannon kehittämisen uudelle tasolle. Asi- akas- ja tarvelähtöinen digitaalinen palvelutuotanto on mahdollistaa nostaa strategia- ja ohjelmatasolla maakunnan kantavaksi teemaksi.

Innovaatioiden hyödyntäminen

EU:n horisonttiohjelman PREPARE-hankkeen to- teutus loppuu vuoden 2024 lopussa. Hankkeen tavoitteena on kiinnittää huomiota innovaatioketjun loppupäähän, jolloin innovaatioiden hyödyntämi- seen ja innovatiivisiin hankintoihin kehitetään uusia malleja ja yhteistyötä. Yhtenä PREPAREn tavoitteena on ollut uuden, isomman hankkeen valmistelu, jossa kukin alue tekee innovatiivisen hankinnan, jolla on maakuntaa laajempi merkitys. Hankkeessa on ollut mukana Pohjois-Pohjanmaan lisäksi Oulun kaupun- ki ja Pohde. Kansainväliset hankekumppanit ovat Ruotsista, Romaniasta sekä Espanjasta, joka toimii hankkeen koordinaattorina. Pohjois-Pohjanmaan liiton roolina on tuoda innovatiivisten hankintojen käytäntöjä maakunnan ohjelmiin.

MAAKUNTAKAAVA / TOIMINTASUUNNITELMA 2025

Maakuntakaavojen toimeenpano ja seuranta sekä maakuntakaavan uudistaminen

Maakuntakaavoitus on osa maankäyttö- ja raken- nuslaissa määriteltyä, kaavatasoittain tarkentuvaa maankäytön suunnittelujärjestelmää Suomessa. Maankäyttö- ja rakennuslaista poistetaan rakenta-

mista koskevat pykälät ja nimike muuttuu Alueiden- käyttölaiksi 1.1.2025. Maakuntakaava konkretisoi valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset aluei- denkäyttötavoitteet ja sovittaa ne yhteen maa- kunnallisten ja alueellisten kehittämistavoitteiden kanssa. Yleispiirteinen kaava ohjaa kuntien kaavoit- tusta. Siinä esitetään maakunnan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä esitetään kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia. Maakuntakaavan laatii maakunnan liitto, työtä ohjaa maakuntahallitus ja kaavan hyväksyy maakuntaval- tuusto. Toimintavuonna 2025 tehdään voimassa ole- vien maakuntakaavojen ajantasaisuuden arviointia ja edistetään voimassa olevien maakuntakaavojen toteuttamista.

Pohjois-Pohjanmaan liitto käynnisti energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatimisen vuonna 2021. Vaihemaakuntakaavassa käsitellään energian- tuotantoa, varastointia ja siirtoa, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluita, liikennejärjestelmää sekä maakunnan aluerakennetta ja saavutettavuutta. Läpileikkaavina teemoina vaihemaakuntakaavassa ovat energiamurros ja ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen. Vaihemaakuntakaavatyön tavoiteaika- taulun mukaisesti kokonaisuus on ollut tavoitteena viedä maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyyn joulukuussa 2024. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaehdotuksen julkinen kuuleminen, joka pidettiin 23.9.-24.10.2024 väli- senä aikana, toi kuitenkin esiin jatkovalmistelua edellyttäviä yhteensovittamistarpeita tuulivoiman ja Natura 2000-suojeluperusteiden kanssa, joten kaavan hyväksymiskäsittely siirtyy kevään 2025 maakuntavaltuustoon. Toimintavuonna varaudutaan myös mahdollisuuteen, jossa hyväksymispäätökseen haetaan muutoksenhakua kunnallisvalituksella.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tekee jatkuvaa voimassa olevien maakuntakaavojen seuranta ja kuntakaa- voituksen ohjausta viranomais- ja työneuvotteluiden sekä lausunnonmenettelyn kautta. Lainvoimaisina voimassa on neljä maakuntakaavaa: aikaisemman kokonaismaakuntakaavan kumonnet kolme vai- hemaakuntakaavaa ja Hanhikiven ydinvoimamaa-

kuntakaava. Kaavakokonaisuuden tulkinnan helpottamiseksi liiton verkkosivuilla on yhdistelmäkartta voimassa olevista maakuntakaavoista sekä koostetta koskevista merkinnöistä ja määräyksistä toimijoiden käyttöön. Mikäli energia- ja ilmastovaihemaa-kuntakaavasta ei tule valituksia tai Pohjois-Suomen hallinto-oikeus ei määrää toimeenpanokieltoa maankäyttö- ja rakennuslain mukaiselle voimaantulle ilman lainvoimaa, näihin kokonaisuuksiin liitetään uusimman vaihemaa-kuntakaavan kaavakartta sekä merkinnät ja yleismääräykset.

Maakunnan suunnittelun ja osaamisen vastuualue on vetänyt jäsenkuntien maankäytön asiantuntijoista koostuvan maakuntakaavoituksen neuvottelukunnan kokouksia vuodesta 2012. Neuvottelukunta on nimetty valtuustokausittain. Kokouksissa on käsitelty kulloinkin vireillä olevan vaihemaa-kuntakaavan etenemistä ja maakuntakaavan sisältötarpeita suhteessa jäsenkuntien maankäytön suunnitteluun. Lisäksi on jaettu tietoa ajankohtaisista teemoista ja jäsenkuntien kaavoitustilanteista. Vuonna 2025 yhteistyötä jäsenkuntien kanssa kehitetään edelleen vuorovaikutteisempaan ja yhteistyöltään tiiviimpään suuntaan.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Oulun kaupunkiseudun kehittämiseen seuturakennetiimissä ja liikenteen johtoryhmässä. Liitto on mukana valtion ja Oulun kaupunkiseudun välisessä maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksessa, jossa määritetään yhteinen tahtotilan seudun kehittämiseksi. Sopimuksissa määritellään yhteiset tavoitteet yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi, lähivuosien asuntotuotannolle sekä kestävästä liikkumisesta ja liikennejärjestelmää kehittäviin toimenpiteisiin. Neuvottelut sopimusten päivittämisestä kaudelle 2024–2027 käytiin vuoden 2024 aikana. Tavoitteiden toteuttamiseksi määritellään hallituskausittain päivitettävät toimenpiteet 12-vuotiselle MAL-sopimuskaudelle ja sopimuksen seuranta tehdään ympäristöministeriön johdolla.

Paikkatieto ja maakuntakaavan digitalisointi

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu maakuntien liittojen yhteiseen kehittämistyöhön Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä (RYHTI) -hankkeen osalta. Henkilöstön paikkatieto-osaamista kehitetään, jotta ohjelmistojen ja saatavissa olevien aineistojen käyttö tehostuu entisestään. Tiivistä yhteistyötä muiden maakuntien liittojen ja toimijoiden kesken jatketaan, jotta voidaan kehittää ja tehostaa toimintaa sekä kyetään vastaamaan lainsäädännön ja direktiivien vaatimuksiin.

Maakuntakaavan digitalisointia tehdään vuosina 2024–2027. Parhailaan laadinnassa oleva Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaa-kuntakaava viedään vuosina 2025–2026 HAME-tietomalliin, josta aineistot siirretään RYHTI-kaavatietomalliin vuosina 2025–2027.

Vaikuttava ja edunvalvontaa palveleva liikennejärjestelmätyö

Pohjois-Pohjanmaan liitto jatkaa aktiivista edunvalvontaa liikennejärjestelmätyössä. Muuttunut maailmantilanne on luonut uuden tarpeen tarkastella pohjoisen liikennejärjestelmään liittyviä tarpeita ja mahdollisuuksia uusiksi vientikuljetusten, huoltovarmuuden ja teollisuuden investointien näkökulmasta. Pohjois-Pohjanmaan kannalta merkittävimpiä kehittämisen kohteita ovat TEN-T-ydinverkkokäytävän, joka maakunnan alueella koskee päärataa ja valtatieä 4, hankkeiden ja suunnitelmavalmiuden edistäminen. Alueellisen liikenneinfran kehittämisessä ja ylläpidossa edellytyksenä on perusväylänpidon rahoitustason nosto ja sen kestävä taso. Ydinverkkokäytävällä painopiste on EU-rahoituksen tehokkaassa hyödyntämisessä kytkien Pohjois-Pohjanmaa yhä tiiviimmin eurooppalaiseen liikenneverkkoon. Keskeisiä tarpeita on Oulun ja Ylivieskan välisen kaksoisraiteen rakentamisessa, Oulu–Laurila-yhteysvälin kunnostamisessa sekä tieverkon kehittämishankkeiden suunnitelma- ja toteutusvalmiuden edistämisessä.

Suunnitelmakaudella toimintaa ohjaa liikennejärjestelmäsuunnittelun eri tasoilla valmistuneiden suunnitelmien toimeenpano. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistuminen sekä sen toteuttamista ohjaavat Väyläviraston suunnittelu- ja investointiohjelmat ovat keskeisiä edunvalvonnan kohteita maakunnan liikennejärjestelmän kehittämistarpeiden viestimiseen

Pohjois-Pohjanmaan maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on kirjattu maakunnan tahtotila liikennejärjestelmän kehittämisestä sekä valtion väyliin kohdistuvista tarpeista. Vuonna 2024 päivitettyyn liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on kirjattu yleiset kehittämistavoitteet, tavoitteita tarkentavat toimintalinjat sekä kärkihankkeet ja toimenpiteet. Toimintavuonna maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman sekä ylimaakunnallisen liikennestrategian viestiminen valtakunnalliseen päätöksentekoon ovat edunvalvonnan kannalta keskeisessä osassa.

Maakunnallinen liikennejärjestelmätyö on lain-säädännön mukaisesti vahvasti kytkeytynyt osaksi alueidenkäytön suunnittelua ja maakuntakaavoitusta. Liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhteistyötä maakunnan toimijoiden kesken sekä kansallisilla ja Euroopan unionin tasoilla. Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamista ohjaa ja edistää maakunnan kuntien ja valtion keskeisistä viranomaisista ja elinkeinoelämän toimijoista koostuva Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmätyöryhmä. Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteet sovitetaan yhteen Oulun seudun liikenteen johtoryhmän ja maakuntien välistä yhteistyötä toteuttavien tavoitteiden kanssa.

Maakuntien välistä yhteistyötä toteuttavat Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmä ja ylimaakunnalliset kehityskäytävät, kuten Päärataryhmä, Nelostie E75 ry, kasitieverkosto, Tervan tie ry, kt 86/63 ry ja Viitostie ry. Suunnitelmakaudella Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii Nelostie E75 ry:n sihteerinä ja on vastuussa yhdistyksen hallituksen

kokousten valmistelusta yhdessä puheenjohtajan kanssa sekä yhdistyksen vuosikokouksen sekä edunvalvonnallisten tilaisuuksien järjestämisestä. Pohjois-Pohjanmaan liitto tekee kansainvälistä yhteistyötä erityisesti Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) Itämeren komission liikennetyöryhmässä, Perämerenkaaren liikennefoorumissa sekä pohjoisten alueiden yhteisessä Platform North -yhteistyöryhmässä. Liitto tukee seutukaupunkien saavutettavuuden kehittämistä.

Suunnitelmakaudella on käynnissä EU-rahoitettu New North – Transport, Logistics and Security of Supply -hanke, jossa Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii kumppanina. Hankkeen pääpartneri Suomessa on Lapin liitto. Tavoitteena on kehittää kestävää liikennejärjestelmää pohjoisella alueella ja jatkaa alueen logistiikan kehittämistä aiemmissa liikennehankkeissa kerätyn tiedon pohjalta. Hanke koostuu neljästä työpaketista, joissa kartoitetaan laajasti eri liikennemuotojen kehittämistarpeita läntisen Barentsin alueella. Hanke kestää elokuuhun 2026 saakka.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii varapuheenjohtajana päärataryhmässä. Ryhmä kattaa koko pääradan ja siihen liittyvien yhteyksien toimijat ja on tiiviissä vuoropuhelussa eri ministeriöiden sekä Väylän ja Traficomien kanssa. Päärataryhmä vaikuttaa aktiivisesti myös EU-tasolla.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisesti maakunnan liikennejärjestelmätyön periaatteina on tavoitteiden saavuttaminen laaja-alaisella ja monitoimijaisella kumppanuudella sekä vuorovaikutuksella. Maakuntaa kehitetään tasapainoisesti ja sen erityispiirteet tuodaan esille.

Liikennejärjestelmätyön toiminta perustuu tutkimukseen ja tietoon, ja seuranta- ja vaikuttavuustietoa tuotetaan ja hyödynnetään tehokkaasti. Liikennejärjestelmätyössä keskitytään maakunnan tasolla liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisten logistiikan, älykkään ja kestävä liikenteen sekä liikenneturvallisuuden teemoihin. Pohjois-Pohjan-

maan liikenneinfrastruktuurin väyläinvestoinnit sekä alemman tieverkon kehityshankkeet ja niiden tilanne on kuvattu tarkemmin liikennejärjestelmäsuunnitelmassa ja sen seurantaraportissa. Alemman tieverkon asema on tärkeä Pohjois-Suomessa saavutettavuuden ja elinkeinoelämän kuljetusten vuoksi. Rataverkoston kehittämisen rooli on etenkin sosiaalisen liikkuvuuden vuoksi merkittävä maakunnan kaikilla osuuksilla.

Pohjois-Pohjanmaan satamien kehitystyötä edistään vientiteollisuuden vahvistamiseksi edunvalvonnalla ja työryhmyöskentelyllä. Toimintavuonna liitto edistää osaltaan Oulun ja Kuusamon lentoasemien kehittämistä, matkaketjujen kehittämistä lentoasemilta erityisesti maakunnan matkailukohteisiin ja osallistuu Pohjois-Suomen lentoliikenteen kehittämissyhteistyöhön, jonka tavoitteet perustuvat Pohjois-Suomen yhteisiin tavoitteisiin ja kehityskohteisiin.

Yhdyskuntatekniikan kehittäminen ja tulvariskien hallinta

EU:n energiapolitiikan tavoitteita ovat energiamarkkinoiden toiminnan ja varman energiahuollon varmistaminen, uusiutuvien energialähteiden kehittäminen ja energiaverkkojen yhteen liittäminen. Katavalla ja toimintavarmalla sähkönsiirtoverkolla on kokonaisuudessa keskeinen rooli, joka näkyy myös Pohjois-Pohjanmaalla. Sähkönkulutuksen painotuksessa eteläiseen Suomeen maakuntaa halkovaan kantaverkkoon tehdään merkittäviä voimajohto- ja sähköasemainvestointeja. Suomen ja Ruotsin välisen sähkönsiirtoyhteyksien kehittäminen parantaa osaltaan sähkön toimitusvarmuutta. Myös alueverkko-yhtiöt kehittävät aktiivisesti hallinnoimiaan jakeluverkkoja.

Pohjois-Pohjanmaa on Suomen johtava tuulienergian tuotantoalue. Alueella on teollisen mittakaavan aurinkoenergiashankkeita suunnitteilla ja rakenteilla, erilaisia hybridituotanto- ja energian varastointihankkeita vireillä ja vetytalouden mahdollisuuksia selvitetään pitkän aikavälin maakuntaa. Maatuuvoiman lisärakentaminen jatkuu. Energiayhtiöiden katseet

ovat kääntyneet merelle, jossa on menossa osayleiskaavojen kaavamuuotoshankkeita ja kunnat ovat hyväksyneet merituulivoiman tuotantoon tähtäviä kaavoitusaloitteita. Merituulivoiman toteutumisen osalta keskeisiä ovat paikalliset isot energiankäyttäjät, mutta myös suunnitteilla olevat merituulivoiman liityntäpisteet. Vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa esitetään sähkönsiirtoverkon kehittämistoimenpiteitä.

Voimansiirtoyhteyksien ja sen vaatimien sähköasemien toteuttaminen ei ole aina mutkatonta, koska yleinen ja yksityinen etu eivät aina kohtaa. Liitto edistää valtakunnallisen runkoverkon, paikallisten verkkoyhtiöiden alueverkkojen sekä alueella sijaitsevien energiantuotantoalueiden sähkönsiirtoverkkojen kestävää toteutusta ja kehittämistä. Liitto osallistuu hankkeiden ohjausryhmiin ja neuvotteluihin sekä antaa kokonaisuutta koskevia lausuntoja. Pohjois-Pohjanmaan liitto tukee fossiilivapaan energia-alan kehitystä osallistumalla energian varastoinnin, Gasgridin vetämän kansallisen vedynsiirtoverkon reittilinjauksen sekä sinisen vetytalouden selvitys- ja suunnittelutyöhön. Vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa esitetään kaasuputkiston yhteystarve.

Liitto osallistuu jätealan alueelliseen yhteistyöryhmän toimintaan. Yhteistyöryhmä tukee valtakunnallisen jätesuunnitelman valmistelua, toimeenpanoa ja toimeenpanon seurantaa sekä edistää kiertotaloutta ja materiaalitehokkuutta. Yhteistyöryhmä pyrkii aktivoimaan alan yhteistyötä ja aikaan saamaan uusia aihepiiriin liittyviä hankkeita.

Pohjois-Pohjanmaalla on kolme maa- ja metsätalousministeriön nimeämää merkittävää tulvariskialuetta: Iijoki, Pyhäjoki ja Kalajoki. Tulvariskialueille asetetut tulvariskiryhmät ovat laatineet tulvariskien hallintasuunnitelmat tulviin varautumisen parantamiseksi. Ryhmät kokoontuvat keväisin tarpeen mukaan. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteuttaa tulvariskien hallintasuunnitelmien toimenpiteitä osaltaan maankäytön suunnittelulla. Pohjois-Pohjanmaan liitto on edustettuna maa- ja metsätalousministeriön vetämässä valtakunnallisessa tulva- ja kuivuus-

riskien hallinnan työryhmässä. Tulvariskien hallintaa tehdään yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa.

Merialueen suunnitelmallisen ja kestäväen käytön edistäminen

Vastatakseen toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin merialuesuunnittelun toisen kierroksen käynnistäminen hyväksyttiin kaikissa rannikkomaakuntien maakuntahallituksissa alkuvuonna 2024. Tavoitteena on päivittää merialuesuunnitelma vuosien 2024–2027 aikana. Merialuesuunnitelma on ainoa suunnitteluväline, joka ulottuu valtioiden aluevesien ulkopuolisille talousvyöhykkeille.

Rannikon maakuntien liittojen välinen merialuesuunnittelun yhteistyö jatkuu edelleen tiiviinä. Merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatio on keskitetty Varsinais-Suomen liittoon, ja se edistää yhteistyötä merellisten sektoreiden, asiantuntijoiden ja viranomaisten kanssa. Merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä, suunnitteluryhmä, GIS-ryhmä, liittojen välinen viestijärjestelmä sekä MSP-erillishankkeiden ja kv-hankkeiden ohjausryhmät kokoontuvat säännöllisesti. Kokoukset ovat pääosin etätilaisuuksia, mutta lähikokouksia ja työpajoja järjestetään tarpeen mukaan.

Vuoden 2025 aikana keskitytään Merenkäytön Vision muodostamiseen yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa merellisiä sidosryhmiä, asiantuntijoita ja viranomaisia osallistaen. Tarkasteltavia merellisiä sektoreita on 11 ja läpileikkaavia teemoja neljä: Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, ilmastoviisas merialuesuunnittelu, merellinen monikäyttö sekä huoltovarmuus ja turvallisuus.

Merialuesuunnittelua on edistetty hankkeiden avulla ja merialuesuunnittelun koordinoitua hoidetaan maakuntien yhteisellä MSP-EGD-hankeella (Merialuesuunnittelun tietovarannon sekä adaptiivisen yhteistoiminnallisen suunnittelun vahvistaminen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mahdollistamiseksi) vuosina 2023–2025. Hankkeessa valmistuu tulevana toimintavuonna kaksi laajaa erillisselvi-

tystä, jotka käsittelevät merellistä huoltovarmuutta ja turvallisuutta sekä merellisten toimialojen alue-taloudellisia vaikutuksia. Matka- ja järjestelykulut kansallisiin tapahtumiin ja kaikkien liittojen välisiin tapaamisiin hoidetaan MSP-EGD-hankkeen rahoituksella merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaation kautta.

Käynnissä oleva kansainvälinen merialuesuunnitteluhanke Baltic Sea2Land tukee merialuesuunnittelua tuottamalla tietoa sinivihreän infrastruktuurin huomioimisesta merialuesuunnittelussa, merituulivoiman ja kalastuksen/kalaston yhteensovittamisesta sekä tukemalla merialuesuunnittelun, merenhoidon ja vesienhoidon aiempaa tiiviimpää kansallista ja alueellista yhteistyötä. Käynnissä on viimeinen hankevuosi.

Kansainvälinen merialuesuunnitteluhanke Oceanids tuottaa tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista satamien ja merenkulun operointiin. Hankkeessa tarkastellaan merialuesuunnittelun roolia satamien ja merenkulun tarpeiden huomioimisessa muuttuvassa ilmastossa.

Merellistä monikäyttöä selvitetään kansainvälisessä merialuesuunnittelun MariPark-hankkeessa, mikäli hankerahoitus saadaan Interreg Europe -ohjelmasta. Hankkeen toisena suomalaisena partnerina on Luonnonvarakeskus, jonka kanssa valmistaudutaan mittavaan merellisen monikäytön tarkasteluun Suomen merialueilla.

Kansainvälinen merialuesuunnittelun SEABaS-hanke varaudutaan aloittamaan keväällä 2025, mikäli rahoitus saadaan Interreg Baltic Sea -ohjelmasta. Hanketta vetää HELCOM (Baltic Marine Environment Protection Commission) ja partnereina ovat Itämeren maat ja tutkimuslaitoksia. Hankkeen toteutuminen tukee päivitettävän merialuesuunnitelman SEA-prosessia eli strategista rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia. Hanke tukee toisen ja kolmannen merialuesuunnittelukierroksen niveltymistä toisiinsa merialuesuunnittelun perusrahoituksen ollessa katkolla suunnittelukierrosten välillä.

Kestävän tuulivoimarakentamisen edistäminen

Pohjois-Pohjanmaa on pitkään ollut johtava maakunta Suomen tuulivoiman tuotannossa. Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevat kesäkuun 2024 tilanteen mukaan noin 37 prosenttia Suomen toteutetusta kumulatiivisesta tuulivoimatuotannosta. Tuulivoima on yksi pääteemoista vireillä olevassa vaihemaakunta-kaavassa, ja sitä käsitelty jo kolmessa aikaisemmassa maakunta-kaavassa. Pohjois-Pohjanmaan liiton vuosina 2020–2023 toteuttamassa TUULI-hankkeessa laaditut taustaselvitykset ovat olleet tärkeä osa vaihemaakunta-kaavan valmistelua.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu aktiivisesti ohjausryhmän jäsenenä kansallisiin tuulivoimaa ja vaikutuksia koskeviin selvityksiin sekä jatkaa yhteistyötä muiden maakuntien liittojen kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan osalta vuoropuhelu uusiutuvan energian mitoituksista ja rakenteesta jatkuu. Uudessa turvallisuus- ja energiatilanteessa sosiaalinen hyväksyttävyyden ja yhteensovittaminen muiden toimintojen kanssa on suhteutettava huoltovarmuuden kanssa.

Maakunnallinen energiakokonaisuus on yhä tärkeämpi osa kansallista kilpailukykyä.

Vuoden 2025 aikana edellytyksiä luoda tarkempaa selvityspohjaa tuulivoimarakentamisen mahdollistamiseksi tulevaisuudessa alueille, joihin aluevalvontaan kohdistuvat haitat ovat estäneet tuulivoimarakentamisen. Tämä edellyttää valtakunnallisia selvityksiä ja ohjeistuksia sekä mahdollisesti kompensatiolain edistämistä.

Luonnon virkistyskäyttö ja monimuotoisuus

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Helmi elinympäristöohjelman 2021–2030 toteuttamiseen. Hankkeen aikana perustetaan noin 30–50 Helmi-alueita, jotka ovat monimuotoisuuden kannalta tärkeitä elinympäristöjen keskittymiä. Alueiden tarkoitus on kohdentaa Helmin ennallistamis-, kunnostus-, ja hoitotoimenpiteitä laajemmiksi kokonaisuuksiksi ja löytää ne alueet, jotka edustavat parhaiten luonnon monimuotoisuuskeskittymiä. Pohjois-Pohjanmaan

liitto osallistuu alueelliseen yhteistyöryhmään, joka esittää Helmi-alueita valtakunnalliselle seurantarhymälle. Valtakunnallinen yhteistyöryhmä hyväksyy alueet ja seuraa niiden laatua ja valtakunnallisen tavoitemäärän kehittymistä. Pohjois-Pohjanmaan ensimmäinen Helmi-alue, Pudasjärven pohjoisosan Helmi-keskittymä, hyväksyttiin joulukuussa 2023 valtakunnallisen yhteistyöryhmän toimesta. Alue sisältää luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen keskittymiä, joihin kohdentamalla kunnostus- ja hoitotoimenpiteitä saadaan aikaiseksi yksittäisiä toimenpiteitä vaikuttavimpia kokonaisuuksia.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu 8-vuotiseen Metsähallituksen luontopalveluiden koordinoimaan Priodiversity LIFE -hankkeeseen, joka käynnistyi keväällä 2024. Kyseessä on Suomen kaikkien aikojen suurin luontokatoa torjuva hanke, jonka kautta kootaan parhaita käytäntöjä ja etsitään uusia rahoitusmuotoja luonnon turvaamiseksi. Priodiversity LIFE -hankkeessa liitto osallistuu työpakettiin 2, jossa määritellään Pohjois-Pohjanmaan arvokkaimmat luonnon monimuotoisuuden keskittymät (LUMO). Työpakettin tavoitteena on tunnistaa maakunnan monimuotoisuuskeskittymät, niiden suojavyöhykkeet ja yhteydet maakunnan alueelta sekä priorisoida alueelliset toimenpiteet. Työpakettia 2 koordinoi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, joka muodostaa yhdessä Pohjois-Pohjanmaan liiton asiantuntijoiden kanssa keskeisen työryhmin. Laajempaan LUMO-työryhmään kuuluvat edellisten lisäksi Metsähallituksen luontopalvelut, Metsähallitus Metsätalous Oy, MTK ja Metsäkeskus.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu tarvittaessa luonnonympäristöön liittyviin hankkeisiin sekä jatkaa yhteistyötä muiden maakuntien liittojen kanssa maakuntien viherrakenteen ja ekologisten verkostojen yhteensovittamisessa.

Vuoden 2025 aikana tarkastellaan voimassa olevien maakunta-kaavojen ajantasaisuutta luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön näkökulmista.

Veto- ja pitovoimaa kulttuuriympäristötyön avulla

Maakuntaohjelman ja -kaavan tavoitteita edistetään viestimällä arvokkaista kulttuuriympäristöistä sekä seuraamalla niiden kaavoitusta ja kehityshankkeita. Museovirasto on laatinut valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden inventoinnin, jossa on määritetty manner-Suomen merkittävimmät arkeologiset kohteet. Valtioneuvoston on määrä hyväksyä se maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksena inventoinniksi syksyllä 2024, minkä jälkeen aineisto viedään tulevaan maakuntakaavaan.

Pohjois-Pohjanmaan liitto hallinnoi maakunnallista rakennusperintötiedon tallentamiseen tarkoitettua Kioski 3.0 -sovellusta ja osallistuu Euroopan kulttuuriympäristöpäivien järjestämiseen eri kunnissa. Kulttuuriperintötyön painopisteenä on maakunnan maailmanperintöpotentiaalia omaavien kohteiden tunnettuuden lisääminen hyödyntämällä Vesivoiman kulttuuriympäristö (VekuVaku) -hankkeen tuloksia. Liitto osallistuu maakunnan maisema- ja kulttuuriympäristötoimikuntien työhön.

4.5 Hallinto

Hallinnon vastuualue vastaa luottamushenkilöhallinnosta, liiton sisäisistä palveluista sekä aluekehitysrahoituksen maksatustehtävistä. Talous- ja toimintasuunnitelmassa luottamushenkilöhallinto esitetään omassa kappaleessa sekä aluekehitysrahoitus kokonaisuudessaan maakunnan kehittäminen ja rahoituksen vastuualueella.

Sisäisten palvelujen kehittäminen ja yleishallinto

Sisäisiin ja yleishallinnon palveluihin kuuluvat mm. kokouspalvelut, kirjaamo- ja postituspalvelut, asiantuntijajärjestelmän tukipalvelut, matkajärjestelyt, taloushallinto sekä julkaisupalvelut. Vuonna 2025 varaudutaan kuntavaaleihin ja uuden maakuntavaltuuston aloittamiseen, mikä aiheuttaa jonkin verran lisäkustannuksia ylimääräisen maakuntavaltuuston kokouksen sekä maakuntavaltuuston ja maakuntahallituksen perehdytysseminaarien vuoksi.

Sisäisten palveluiden osalta vuonna 2025 ei muutoin ole näköpiirissä merkittäviä muutoksia. Heikkenevä julkinen talous huomioiden suunnitelmakaudella sisäisiin palveluihin ei ole osoitettavissa kehittämispainostuksia. Jatkovaa tarkastelua tehdään kuitenkin edelleen erityisesti sähköisten työkalujen osalta. Mikäli sisäisiin palveluihin ja yleishallintoon kohdistuu ennakoimattomia muutostarpeita vuoden 2025 aikana, muutokset pyritään toteuttamaan kustannusneutraalisti.

Hallinnon vastuualue kartoittaa vuoden 2025 aikana tekoälyn hyödyntämismahdollisuuksia kuntayhtymän toiminnassa. Selvitystyötä pyritään edistämään yhteistyössä muiden maakuntaliittojen kanssa.

Tiedonhallinta

Tiedonhallinnan ja asiankäsittelyn kehittämistä jatketaan tiedonohjaussuunnitelman päivittämisellä ja laajentamisella sekä tiedonhallintalain mukaisen rekisteröimisen ohjeistamisella. Aiemmin aloitettua paperiarkiston seulontaa, hävittämistä ja järjestelyä jatketaan. Tiedonhallintamallin kuvaamisen sekä luottamushenkilörekisterin tietojen tallentamisen tietojärjestelmävaihtoehtoja selvitetään.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilanteen säännöllinen tarkastelu toteutetaan johtoryhmässä kolmannesvuosittain. Riskienhallintasuunnitelmia päivitetään liiton yhteisten riskien osalta sekä riskienhallinnan seurannan dokumentointia pyritään kehittämään. Sisäinen tarkastus toteutetaan vuosittain hyväksytyt tarkastussuunnitelman mukaisesti.

Tietohallinto ja tietoturva

Vuonna 2022 toteutetun osittaisen ICT-ulkoistukseen liittyvät palvelimien ja työasemien hallinnan kehittäminen on jatkuva prosessi. Ulkoistuskumppani Kuntien Tieran ja liiton välisiä operatiivisia palveluita pidetään noin kahden viikon välein ja palvelun seurantakokouksia pidetään puolivuositain. Työasemia ja laitteita uusitaan tarvittaessa.

Henkilökunnalle laaditaan tarkentavia ohjeita tietoturvasta. Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu maakunnan yhteiseen tietoliikennesopimukseen Pohteen ja alueen kuntien kanssa. Tietoturvan kehittäminen tietoliikenteen ja työasemien osalta jatkuu vuonna 2025.

Viestintä

Viestintä tukee Pohjois-Pohjanmaan liiton strategian toteuttamista, tekee asiantuntijatyötä näkyväksi sekä rakentaa myönteistä mielikuvaa liitosta ja maakunnasta. Liiton viestintä on aktiivista, avointa ja ennakoivaa.

Päätöksistä ja vireillä olevista maakunnan liiton asioista annetaan ajantasaisesti riittävästi tietoa. Viestintä tukee kansalaisten osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa asioihin jo valmisteluvaiheessa. Viestintästrategiaa valmistellaan samanaikaisesti Pohjois-Pohjanmaan liiton strategiaprosessin kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan liiton ulkoinen viestintä varmistaa julkisuusperiaatteen mukaisen tiedonsaannin, selkeäkielisen ja ajantasaisen informaation saavuttavuusvaatimusten mukaisesti. Ulkoisessa viestinnässä painottuu digitaalinen viestintä sen eri muodoissa pohjois-pohjanmaa.fi -verkkosivuston ollessa perustana. Verkkosivustoa uudistetaan tarvittaessa sekä toimivuuden että saavuttavuusvaatimusten näkökulmasta. Sekä verkossa että sosiaalisessa mediassa tavoitteena on saada halutut viestit näkyviin monipuolisesti eri medioissa erityisesti maakunnan alueella. Tiedotteilla ja uutisilla tavoitetaan median lisäksi suoraan useita keskeisiä sidosryhmiä.

Viestintä on olennainen osa maakuntien välistä yhteistyötä. Vuonna 2025 jatketaan Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien viestintäryhmän yhteistyötä sekä toimintaa maakuntien viestijöiden ryhmässä. Viestinnän vaikuttavuuden seurannassa käytetään mediaseurantaa sekä verkkosivujen ja sosiaalisen median analytiikkaa. Mediaseurannan ja tiedotejakelun puitesopimus päättyy kesällä 2025.

5

Talousarvio 2025 ja talous-suunnitelma 2025–2027

5.1 Yleisperustelut

Valtion kuntatalousohjelma vuosille 2025–2028 ennustaa heikentyvää vuosikatetta tuleville vuosille. Kuntatalous vuonna 2023 näytti vahvalta, mutta hyvä tulos perustuu kertaluonteisiin eriin, jotka eivät toistu tulevina vuosina. Lähivuosina menot tulevat kasvamaan samaan aikaan, kun sekä valtionosuudet että verotulot supistuvat, ja tulojen ja menojen välille syntyy syvenevä epätasapaino. Yhtälö on kuntien kannalta vaikea ja aiheuttaa kasvavaa sopeuttamis-painetta.

Kuntatalousohjelman ennusteen mukaan kuntien vuosikate ei riitä käyttöomaisuuden poistoihin vuonna 2025. Toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan olevan 1,1 miljardia euroa negatiivinen jo kuluvana vuonna, mikä heijastuu kuntatalouteen kasvavana velkataakkana. Kuntien investointipaineet kasvattavat valtionvarainministeriön arvion mukaan toiminnan ja investointien rahavirran alijäämän kehysvuosina noin 1,6–2,0 miljardiin euroon. Lainakanta kasvaa ennusteen mukaan yli kolmanneksen nykytilanteeseen verrattuna.

Kuntatalouden menojen kasvua kiihdyttää hintojen nousu. Kuntaperuspalveluiden hintaindeksiksi valtionvarainministeriö on arvioinut noin 3,1 prosenttia vuodessa vuoteen 2028 saakka. Kustannuskehitykseen vaikuttaa oleellisena tekijänä kunta-alan ansiokehitys. Samanaikaisesti vuosille 2025–2027 kohdistuu 500 miljoonan euron valtionosuusvähenys, joka johtuu sote-uudistuksesta. Tämä vähennys on tulossa samansuuruisen valtionosuusvähennyksen lisäksi vuodesta 2024 alkaen.

Talous heikkenee vuodesta 2025 alkaen kaikissa kuntakokoryhmissä. Valtionvarainministeriö kuitenkin ennustaa, että kuntakokoryhmien sisällä ja välillä erot tulevat kasvamaan suuriksi. Osalle kunnista heikentyvä talous tulee asettamaan yhä suurempaa painetta, mikä heijastunee tarpeena tarkistaa kunnallisveroa kasvavien menojen kattamiseksi. Suurin paine korotukseen on alle 5000 asukkaan kunnissa, mutta korotuspaineita on myös muissa kuntakokoryhmissä. Kuntatalousohjelman mukaan laskennallinen kunnallisveron korotuspaine Manner-Suomen kunnissa vuonna 2025 on 1,2 prosenttiyksikköä.

Vuonna 2025 merkittävin toiminnallinen muutos kuntien toiminnassa on työ- ja elinkeinopalveluiden siirtyminen valtiolta kuntien vastuulle. Kuntatalouden menojen arvioidaan kasvavan 800 miljoonalla eurolla ja kuntien henkilöstömäärän kasvavan noin 4 000 henkilötyövuodella. Samalla kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta kasvaa, joten työllisyyskehityksellä tulee olemaan aiempaa suurempi vaikutus kuntatalouteen.

Pohjois-Pohjanmaan kuntatalouden tilaa on käsitelty tarkemmin tämän asiakirjan luvussa 2. Pohjois-Pohjanmaan näkymät.

Vuonna 2023 Suomessa toimi 99 kuntayhtymää. Kuntayhtymäkentän vuosikate vuonna 2023 väheni 510 miljoonaa euroa jääden kuitenkin positiiviseksi 300 miljoonaa euroon. Tilikauden tulos oli 12 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos oli negatiivinen 45 kuntayhtymällä. Kuntayhtymätyypit huomioiden maakuntien liittojen tulos oli positiivinen.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvion suurin menoerä on henkilöstön palkat. Kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus on voimassa 30.4.2025 saakka. Tuleviin palkkaratkaisuihin varaudutaan korottamalla kuntarahoitusosuutta 1,9 prosenttia vuodelle 2025.

5.2 Talousarvioasetelma perusteluineen vuodelle 2025 ja sitovuustaso

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio on laadittu kuntalain ja kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Toimintasuunnitelmassa on esitetty kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi eri tulosalueille osoitetut henkilöstö- ja talousresurssit. Talousarvio jakautuu käyttötalous-, tuloslaskelma- sekä investointi- ja rahoitusosaan. Käyttötalousoasta ilmenee koko Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminnan kustannusrakenne pääluokittain. Käyttötalousosa on lisäksi esitetty tulosalueittain: luottamushenkilöhallinto, hallinto, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus sekä liiton hallinnoimat hankkeet. Luottamushenkilöhallinnon budjettiin sisältyy myös maakuntajohtajan, sekä maakuntajohtajan toimintayksikön budjetti. Rahoitusosan vuosikate on -226 977 euroa ja samoin rahavarojen muutos. Liitolla ei ole investointeja. Maakuntavaltuuston vahvistama talousarvio sitoo maakuntahallitusta jäsenkuntien tulo- ja rahoituksen 3 808 864 euron osalta. Pohjois-Pohjanmaan liitto voi laskea liikkeelle kuntatodistuksia suurempien maksuerien maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Talousarvio

Vuoden 2025 talousarvion loppusumma toimintatuottojen osalta on 5 472 374 euroa, joka on vähentynyt vuoden 2024 talousarvioon verrattuna 7 prosenttia. Toimintakulut ovat 5 699 351 euroa, joka on vähentynyt edellisen vuoden talousarvioon verrattuna 6,5 prosenttia. Oman tuotannon hankkei-

den määrän pieneneminen näkyy toimintatuottojen ja -kulojen vähentymisenä. Lisäksi Karelia ENI CBC teknisen tuen käyttöoikeus päättyy syyskuun 2024 lopussa. Jäsenkuntien maksuosuuksia on korotettu 1,9 prosenttia verrattuna vuoden 2024 maksuosuuksiin.

Luottamushenkilöhallinto

Luottamushenkilöhallinnon budjetissa on varauduttu luottamushenkilöiden vuosipalkkioiden, kokouspalkkioiden, toimituspäiväpalkkioiden, matkakorvausten ja muiden kokouskustannusten maksamiseen. Muihin yhteistoimintaosuuksiin on varattu 156 000 euroa (Kuntaliiton jäsenmaksu, CPMR, BRYG ja Bryselin toimiston osuus) sekä erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen 33 000 euroa.

Toimintatuotot

Toimintatuotot koostuvat pääosin kuntien maksuosuuksista (myyntituotot) sekä tuista ja avustuksista, joihin kirjataan tekninen tuki ja projektitoiminnan tuotot (EAKR tekninen tuki 606 067 euroa ja projektit 957 155 euroa). Lisäksi toimintatuottoihin sisältyy työterveyshuollon kuluista Kelalta saatavat palautukset ja Karelia CBC ohjelman säästyneistä vanhan ohjelmakauden varoista saatavat tulot.

Toimintakulut

Toimiston toimintakulut muodostuvat palkoista ja niiden sivukuluista (61 prosenttia toimintakuluista), palveluiden ostoista (28 prosenttia toimintakuluista), aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnoista (yksi prosentti toimintakuluista), vuokrista (reilu neljä prosenttia toimintakuluista), avustuksista yhteisöille (viisi prosenttia toimintakuluista) ja muista toimintakuluista (vajaa yksi prosentti toimintakuluista).

Liiton omat projektit

Projektit eivät ole liiton jäsenkuntien maksuosuuskatteista toimintaa, vaan kulut katetaan projektien tuotoilla. Projektitoiminta saattaa aiheuttaa kuitenkin liiton maksuvalmiuden heikkenemistä, koska projektien tuotot kertyvät viiveellä. Projektitoiminnassa voi syntyä kuluja, joita ei voida hyväksyä projektin menoksi.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulo-rahoitus riittää toimintamenoihin ja rahoitusmenoihin. Tuloslaskelmasta saadaan seuraavat tunnusluvut: toimintakate, vuosikate, tilikauden tulos ja tilikauden yli-/alijäämä. Vuosikate on talousarviovuonna negatiivinen 226 977 euroa. Tilikauden tulos on talousarviovuonna tehtävien poistojen jälkeen -240 858 euroa. Kehittämisrahastosta tuloutetaan 240 858 euroa. Tilikauden yli-/alijäämäksi muodostuu 0 euroa.

5.3 Henkilöstösuunnitelma 2025–2027

Henkilöstön rakenne ja määrä sekä arvio näiden kehittämisestä

Pohjois-Pohjanmaan liiton toimistossa työskentelee vuoden 2025 alussa yhteensä 43 henkilöä. Henkilöstöstä 11 sijoittuu maakunnan kehittäminen ja rahoitus -vastuualueelle, 13 maakunnan suunnittelu ja osaaminen -vastuualueelle, 15 hallinnon vastuualueelle sisältäen lakimiehen sekä neljä maakuntajohtajan toimintayksikköön kuuluvaa sisältäen maakuntajohtajan.

Henkilömäärän kehitys vuosina 2023–2025

Vastuualue	TA2023	TA2024	TA2025
Maakunnan kehittäminen ja rahoitus	17	14	11
Maakunnan suunnittelu ja osaaminen	15	13	13
Hallinto	18	19	15
Maakuntajohtajan toimintayksikkö			4
Yhteensä	50	46	43

Vuoden aikana henkilöstön määrä voi muuttua Karelia ENI CBC -ohjelman sulkemisen myötä sekä tilanteessa, että kuntayhtymässä käynnistetään uusia hankkeita tai käynnissä olevat hankkeet päättyvät.

Määräaikaisia työ- tai virkasuhteita on kolme (7 prosenttia) ja toistaiseksi voimassa olevia työ- tai virkasuhteita 40 (93 prosenttia). Henkilöstömäärä on pienempi kuin edellisen vuoden talousarviossa. Yhtä henkilöä lukuunottamatta henkilöstö työskentelee kokoaikaisesti.

Alimman eläkeiän vuonna 2025 on saavuttanut kolme henkilöä. Suunnitelmakaudella 2025-2027 alimman eläkeiän saavuttaa yhteensä neljä henkilöä. Tehtävien vapautuessa eläköitymisen tai muun syyn vuoksi rekrytointitarve tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Pohjois-Pohjanmaan liitto panostaa positiiviseen työnantajakuvaan, sillä kilpailu osaavasta työvoimasta on kiristynyt alueella.

Pohjois-Pohjanmaan liiton strategisten linjausten toteuttaminen

Yksi kuudesta Pohjois-Pohjanmaan liiton strategisista linjauksista on Innostuneiden osajien yhteisö. Vuoden 2025 strategisina tavoitteina on johtamisen ja esihenkilötyön vahvistaminen sekä työhyvinvoinnin ja organisaatiokulttuurin kehittäminen.

InnOKE-projekti

Toukokuussa 2024 aloitetun Innostuneiden osajien kehittämisprojektin (InnOKE) tavoitteena on tulevaisuuskyvykkään organisaation toimintamallin luominen, organisaatiokulttuurin uudistaminen, valmentavan johtamisen käytänteiden luominen ja esihenkilötyön vahvistaminen. Projektiin on saatu Kevan työelämän kehittämisrahaa ja se kestää 31.12.2025 saakka. InnOKE-projektin suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään ulkopuolista palveluntarjoajaa projektipäällikön roolissa.

Projektin tavoitteena on luoda valmentavan johtamisen käytänteillä tulevaisuuskyvykkään organisaation toimintamalli sekä uudistaa organisaatiokulttuuria projektin hankesuunnitelman ja -hankerahoituksen mukaisesti.

Projektin toimenpiteiden vaikuttavuutta ja kehitystä seurataan kolmen QWL-mittauksen avulla. Projektin päättyessä tulevaisuuskyvykkäässä organisaatiossa on määritelty johtajuuskulttuuri, joka tukee avoimuutta, luottamusta, oppimista ja jatkuvaa kehittymistä. Tavoitteena on käynnistää toimintakulttuurin muutos, jonka vaikutukset parantavat työilmapiiriä, lisäävät yhteisöllisyyttä ja kehittävät keskinäisiä toimintatapoja parantaen yksilöiden sekä työyhteisön työhyvinvointia.

InnOKE-projekti liittyy tiiviisti maakunnan liiton uuteen strategiaan 2025+, jossa yksi linjauksista on innostuneiden osajien yhteisö. Projekti korvaa vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmaan kirjatun työhyvinvointisuunnitelman, sillä työhyvinvoinnin kehittäminen toimenpiteineen sisältyy projektiin eikä tarvetta päällekkäiselle työhyvinvointisuunnitelmalle talousarviovuonna 2025 ole.

Sisäisen viestinnän vahvistaminen

Osana strategiatyötä toteutetaan maakunnan liiton viestintäsuunnitelman mukaiset toimenpiteet. Viestintäsuunnitelma ohjaa maakunnan liiton viestintää. Vuonna 2024 käynnistetyt henkilöstölle suunnatut kuukausikuulumiset jatkuvat. Niissä maakuntajohtaja, vastuualueet ja henkilöstöhallinto nostavat esiin ajankohtaisia asioita.

Henkilöstöä kannustetaan omaehtoiseen opiskeluun

Tutkinon pohjalle rakentuvaa ammatillista osaamista ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti, minkä lisäksi työnantaja kannustaa henkilöstöä hakeutumaan omaehtoiseen, tutkintohakuiseseen opiskeluun. Tätä varten työnantaja voi myöntää opintovapaata ja pyrkii tukemaan opiskelua tavoitetta helpottavilla työjärjestelyillä. Voimassa olevan palkkausjärjestel-

män mukaan työnantaja voi tukea työajan ulkopuolella tapahtuvaa tutkintoon tähtäävää kouluttautumista myöntämällä työntekijälle mahdollisuuden käyttää vuodessa enintään kuusi päivää työaikaa tutkinon lähiopetukseen, kuitenkin enintään 18 päivää viiden vuoden aikana.

Henkilöstön koulutus

Maakunnan liitto järjestää infotilaisuuksia ja koulutusta ajankohtaisiin tarpeisiin, perehdytykseen ja taitojen ylläpitoon. Vastuualueet vastaavat henkilöstönsä tarvitsemasta työelämätaitoihin ja substanssiin liittyvästä ammatillisesta erityis- ja täydennyskoulutuksesta.

Henkilöstöetuudet ja työterveyshuolto

Henkilöstöllä on mahdollisuus hyödyntää liikunta- ja kulttuuriseteleitä, polkupyörätua sekä työajan puitteissa hierontapalvelua, jonka kustannuksista työnantaja maksaa puolet. Tavoitteena on edistää työssä jaksamista ja työstä palautumista sekä lisätä liiton veto- ja pitovoimaa työnantajana. Työterveyshuollon rooli työhyvinvoinnin tukemisessa on merkittävä. Liiton työterveyspalvelujen tuottajana on Pihlajalinna. Tavoitteena on ylläpitää ja edistää hyvää työterveysyhteistyötä.

Työhyvinvoinnin edistämistä ohjaavia liiton suunnitelmia ja prosesseja ovat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, toimintaohje häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ennaltaehkäisemiseksi ja vaikeiden työasioiden kohtaamiseksi, varhaisen tuen malli (VARTU), päihdeohjelma, työsuojelun toimintaohjelma ja työterveyshuollon toimintaohjelma.

Talousarviotaulukot vuodelle 2025 ja suunnitelma vuosille 2025–2027

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tuloslaskelma

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	TS 1 tuh 2026	TS 2 tuh 2027
TOIMINTATUOTOT	6 155 586	5 883 019	5 472 374	-7,0%	5 472	5 472
Myyntituotot	3 628 976	3 737 845	3 808 864	1,9%		
Tuet ja avustukset	2 526 610	2 145 174	1 663 510	-22,5%		
TOIMINTAKULUT	6 274 519	6 093 107	5 699 351	-6,5%	5 699	5 699
Palkat ja palkkiot	3 236 265	3 113 298	2 951 563	-5,2%		
Eläkekulut	506 407	516 861	488 469	-5,5%		
Muut henkilösivukulut	108 688	84 496	58 582	-30,7%		
Palvelujen ostot	1 802 330	1 787 920	1 595 149	-10,8%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	61 239	56 635	46 514	-17,9%		
Avustukset	264 052	239 668	282 813	18,0%		
Vuokratulot	274 074	282 680	272 660	-3,5%		
Muut toimintakulut	21 465	11 550	3 600	-68,8%		
TOIMINTAKATE	-118 933	-210 088	-226 977	8,0%	-227	-227
Rahoitustuotot ja -kulut	-829					
Muut rahoitustuotot	112					
Verotilityst.korot ja korotukset	112					
Muut rahoituskulut	941					
Viiivästyskorot ja korotukset	941					
VUOSIKATE	-119 762	-210 088	-226 977	8,0%	-227	-227
Suunnitelman mukaiset poistot	19 831	9 529	13 881	45,7%		
TILIKAUDEN TULOS	-139 592	-219 617	-240 858	9,7%	-241	-241
Tilinpäätössiirrot	184 838	219 617	240 858	9,7%		
Rahastojen muutos / Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	184 838	219 617	240 858	9,7%		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	45 245	0	0		0	0

Pohjois-Pohjanmaan liitto
Rahoituslaskelma

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos %	TS1 tuh 2026	TS2 tuh 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate	-119 762	-210 088	-226 977	8,0	-227	-227
Tulorahoituksen korjaukserät	0	0				
	-119 762	-210 088	-226 977	8,0	-227	-227
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	-34 338	0	0			
Hyödykkeiden luovutustulot		0	0			
Investointien rahavirta	-34 338	0	0			
Toiminnan ja invest. rahavirta	-154 100	-210 088	-226 977	8,0	-227	-227
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiant.var.ja po:n muut.	0	0	0			
Saamisten muutos	53 611	0	0			
Korottomien velkojen muutos	-355 115	0	0			
Rahoituksen rahavirta	-301 504	0	0			
RAHAVAROJEN MUUTOS	455 604	-210 088	-226 977	8,0	-227	-227
Rahavarojen muutos						
Rahavarat 31.12.	2 042 182					
Rahavarat 1.1.	2 497 786					
	-455 604					

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Käyttötalous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	TS 1 tuh 2026	TS 2 tuh 2027
TOIMINTATUOTOT	6 155 586	5 883 019	5 472 374	-7,0%	5 472	5 472
Myyntituotot	3 628 976	3 737 845	3 808 864	1,9%	0	0
Tuet ja avustukset	2 526 610	2 145 174	1 663 510	-22,5%	0	0
TOIMINTAKULUT	6 274 519	6 093 107	5 699 351	-6,5%	5 699	5 699
Palkat ja palkkiot	3 236 265	3 113 298	2 951 563	-5,2%	0	0
Eläkekulut	506 407	516 861	488 469	-5,5%	0	0
Muut henkilösivukulut	108 688	84 496	58 582	-30,7%	0	0
Palvelujen ostot	1 802 330	1 787 920	1 595 149	-10,8%	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	61 239	56 635	46 514	-17,9%	0	0
Avustukset	264 052	239 668	282 813	18,0%	0	0
Vuokrakulut	274 074	282 680	272 660	-3,5%	0	0
Muut toimintakulut	21 465	11 550	3 600	-68,8%	0	0
TOIMINTAKATE	-118 933	-210 088	-226 977	8,0%	-227	-227

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Hallinto

Tilin nimi	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	TS 1 tuh 2026	TS 2 tuh 2027
TOIMINTATUOTOT	14 500	10 000	10 000		10	10
Tuet ja avustukset	14 500	10 000	10 000			
Tuet ja avustukset	13 000	10 000	10 000			
Muut tuet ja avustukset	1 500	0				
TOIMINTAKULUT	1 342 339	1 352 745	1 298 403	-4,0%	1 298	1 298
Palkat ja palkkiot	567 872	552 235	517 784	-6,2%		
Eläkekulut	94 132	95 261	89 370	-6,2%		
Muut henkilösivukulut	19 881	15 573	10 718	-31,2%		
Palvelujen ostot	398 941	392 176	394 343	0,6%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	34 399	49 500	38 188	-22,9%		
Avustukset	1 103					
Vuokratulut	223 150	246 000	246 000			
Muut toimintakulut	2 862	2 000	2 000			
TOIMINTAKATE	-1 327 839	-1 342 745	-1 288 403	-4,0%	-1 288	-1 288

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Projektit (PPL:n hallinnoimat)

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	TS 1 tuh 2026	TS 2 tuh 2027
TOIMINTATUOTOT	1 370 167	1 148 675	957 155	-16,7%	957	957
Tuet ja avustukset	1 370 167	1 148 675	957 155	-16,7%		
TOIMINTAKULUT	1 365 154	1 148 675	957 155	-16,7%	957	957
Palkat ja palkkiot	538 491	476 390	351 445	-26,2%		
Eläkekulut	78 766	82 177	60 659	-26,2%		
Muut henkilösivukulut	32 468	13 434	7 275	-45,8%		
Palvelujen ostot	667 307	557 734	518 106	-7,1%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	16 695	1 660	4 610	177,7%		
Avustukset	10 100					
Vuokratulut	17 511	12 280	14 460	17,8%		
Muut toimintakulut	3 817	5 000	600	-88,0%		
TOIMINTAKATE	5 013	0	0		0	0

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	TS 1 tuh 2026	TS 1 tuh 2027
TOIMINTATUOTOT	12 083					
Tuet ja avustukset	12 083					
TOIMINTAKULUT	603 066	596 408	640 275	7,36%	640	640
Palkat ja palkkiot	316 941	282 203	306 157	8,49%		
Eläkekulut	53 648	48 680	52 843	8,6%		
Muut henkilösivukulut	9 310	7 958	6 337	-20,4%		
Palvelujen ostot	54 044	52 000	43 300	-16,7%		
Ostot tilikauden aikana	395	100	0	-100,0%		
Avustukset	166 583	205 467	231 638	12,7%		
Vuokratulut	1 984	0				
Muut toimintakulut	163					
TOIMINTAKATE	-590 984	-596 408	-640 275	7,4%	-640	-640

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Maakunnan suunnittelu ja osaaminen

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-% BUD 2024	TS 1 tuh 2026	TS 2 tuh 2027
TOIMINTATUOTOT	17 448					
Tuet ja avustukset	17 448					
TOIMINTAKULUT	1 115 789	1 120 305	1 168 351	4,3%	1 168	1 168
Palkat ja palkkiot	749 548	760 884	810 925	6,6%		
Eläkekulut	123 122	131 253	139 966	6,6%		
Muut henkilösivukulut	21 373	21 457	16 786	-21,8%		
Palvelujen ostot	129 490	165 510	159 500	-3,6%		
Ostot tilikauden aikana	279					
Avustukset	86 265	34 201	41 175	20,4%		
Vuokrakulut	4 300	5 700	0	-100,0%		
Muut toimintakulut	1 412	1 300	0	-100,0%		
TOIMINTAKATE	-1 098 340	-1 120 305	-1 168 351	4,3%	-1 168	-1 168

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Luottamushenkilöhallinto

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	TS 1 tuh 2026	TS 1 tuh 2027
TOIMINTATUOTOT	3 628 976	3 737 845	3 808 864	1,9%	3 809	3 809
Myyntituotot	3 628 976	3 737 845	3 808 864	1,9%		
TOIMINTAKULUT	735 759	888 476	938 811	5,7%	939	939
Palkat ja palkkiot	313 572	390 060	416 842	6,9%		
Eläkekulut	32 087	50 208	54 083	7,7%		
Muut henkilösivukulut	4 957	8 208	6 486	-21,0%		
Palvelujen ostot	350 226	428 500	438 900	2,4%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 710	3 500	3 500	0,0%		
Avustukset		0	10 000			
Vuokrakulut	14 125	7 000	8 000	14,3%		
Muut kulut	13 082	1 000	1 000	0,0%		
TOIMINTAKATE	289 217	2 849 370	2 870 053	0,7%	2 870	2 870

Jäsenkuntien maksuosuudet

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO
Jäsenkuntien maksuosuudet 2025

7.11.2024

	Verovuoden 2023 verotulot *) euroa	Maksu- osuus yhteensä euroa	Maksuerät		
			1.erä euroa	2.erä euroa	3.erä euroa
Alavieska	3 787 855	19 040,82	6 346,94	6 346,94	6 346,94
Haapajärvi	12 510 291	62 886,84	20 962,28	20 962,28	20 962,28
Haapavesi	10 755 411	54 065,39	18 021,80	18 021,80	18 021,80
Hailuoto	1 540 026	7 741,41	2 580,47	2 580,47	2 580,47
Ii	16 322 333	82 049,25	27 349,75	27 349,75	27 349,75
Kalajoki	20 286 450	101 976,10	33 992,03	33 992,03	33 992,03
Kempele	36 629 863	184 131,32	61 377,11	61 377,11	61 377,11
Kuusamo	23 372 591	117 489,54	39 163,18	39 163,18	39 163,18
Kärsämäki	3 709 572	18 647,31	6 215,77	6 215,77	6 215,77
Liminka	17 621 773	88 581,28	29 527,09	29 527,09	29 527,09
Lumijoki	2 906 574	14 610,79	4 870,26	4 870,26	4 870,26
Merijärvi	1 431 136	7 194,05	2 398,02	2 398,02	2 398,02
Muhos	15 196 683	76 390,82	25 463,61	25 463,61	25 463,61
Nivala	16 807 680	84 488,99	28 163,00	28 163,00	28 163,00
Oulainen	12 747 234	64 077,91	21 359,30	21 359,30	21 359,30
Oulu	399 371 420	2 007 563,78	669 187,93	669 187,93	669 187,93
Pudasjärvi	11 206 222	56 331,53	18 777,18	18 777,18	18 777,18
Pyhäjoki	5 070 958	25 490,74	8 496,91	8 496,91	8 496,91
Pyhäjärvi	8 458 771	42 520,62	14 173,54	14 173,54	14 173,54
Pyhäntä	2 251 669	11 318,71	3 772,90	3 772,90	3 772,90
Raahe	50 967 048	256 201,61	85 400,54	85 400,54	85 400,54
Reisjärvi	4 360 407	21 918,93	7 306,31	7 306,31	7 306,31
Sievi	8 585 991	43 160,14	14 386,71	14 386,71	14 386,71
Siikajoki	8 485 334	42 654,15	14 218,05	14 218,05	14 218,05
Siikalatva	7 981 506	40 121,51	13 373,84	13 373,84	13 373,84
Taivalkoski	5 618 602	28 243,64	9 414,55	9 414,55	9 414,55
Tyrnävä	10 176 145	51 153,54	17 051,18	17 051,18	17 051,18
Utajärvi	3 665 713	18 426,84	6 142,28	6 142,28	6 142,28
Vaala	3 876 723	19 487,54	6 495,85	6 495,85	6 495,85
Ylivieska	32 008 155	160 898,88	53 632,96	53 632,96	53 632,96
POHJOIS-POHJANMAA	757 710 133	3 808 864,00	1 269 621,33	1 269 621,33	1 269 621,33

*) Lähde: Verovuoden 2023 kunnallis- ja yhteisöverot , Verohallinto

